

ČÁSTEČNÁ KRÁVA

ČÁSTEČNÁ KRÁVA

Další pohledy z cest

Martin Pánek

Martin Pánek

ČÁSTEČNÁ KRÁVA: Další pohledy z cest

Copyright © Martin Pánek 2014

Obálka © Milan Martinec 2014

Vydal Ludwig von Mises Institut, o.s. v Praze v roce 2014

www.mises.cz

ISBN: 978-80-87733-10-3

OBSAH

KŘIVKY HRDINŮ	5
NĚMECKO	7
1.1 Jak jsem studoval v Bavorsku	8
1.2 Další rozdíl	17
1.3 Proč musí být školy soukromé	18
1.4 Jak jsem pracoval v Bavorsku	21
1.5 Mnichov 08	27
1.6 Jak se zdraví	32
1.7 Berlín 2007	33
RAKOUSKO – Vídeň	42
2.1 Předamerický pobyt ve Vídni	43
USA – Země svobodných a domov statečných	45
3.1 New York	45
3.2 Washington	59
3.3 Baltimore	67
3.4 Philadelphia, sladká chuť svobody	72
3.5 Tunelování americké ústavy a základní práva v ohrožení	77
3.6 Boston	80
3.7 Martha's Vineyard	88
3.8 FEE	95
3.9 Cesta z Nového světa	110
3.10 USA Trip 2011: Shrnutí	114
Fürstentum Liechtenstein & Schweizerische Eidgenossenschaft	116
4.1 Svobodný trip ke knížeti	117
4.2 Osobní vzpomínka na pana Bachoru	122
BULHARSKO	125
5.1 Bulharsko 2012, díl první	125
5.2 Bulharsko 2012, díl druhý	128
5.3 Bulharsko 2012, díl třetí	130
5.4 Bulharsko 2012, díl čtvrtý	132
5.5 Bulharsko 2012, díl pátý	135

NĚMECKO – Hamburg	140
6.1 Hansestadt Hamburg – díl první	140
6.2 Hansestadt Hamburg – díl druhý	142
6.3 Hansestadt Hamburg 2012 – díl třetí	145
SLOVINSKO	149
7.1 Slovinsko 2012, první díl	149
7.2 Slovinsko 2012, druhý díl	152
AMERIKA II	156
8.1 Z Malešic do Washingtonu (přes Brusel a Novej York)	156
8.2 Cato Institute	159
8.3 Causa Armstrong	170
8.4 Washingtonský začátek	173
8.5 ISFLC13	178
8.6 NHL: Coolest game on Earth!	187
8.7 Blouďení je víc nežli cíl	192
8.8 Jak jsem potkal Tylera Cowena	193
8.9 Co převzít z Ameriky	194
8.10 Tahle Lady se netočí jako korouhvička	199
8.11 Lekce byrokratického trollingu	203
8.12 Signál a šum: Proč tak mnoho předpovědí selže – ale některé ne (recenze)	205
8.13 Jak jsem se nedostal k Nejvyššímu soudu	207
8.14 Dvakrát o liberalismu	209
8.15 Miami	215
8.16 Život evropského mandarína (recenze)	229
8.17 Z Hyattsvillu na letiště v New Jersey	231
8.18 Jsou Spojené státy pořád zemí svobodných a domovem statečných?	235
NĚMECKO na začátku, uprostřed a na konci	238
9.1 Gummersbach 2013	238
9.2 Letní semináře pro studenty liberalismu	242
9.3 ESFLC 14	244
DIGESTIF	249

*I started out for God knows where.
I guess I'll know when I get there.*

*Vyrazil jsem, jen Bůh ví kam.
Snad sám poznám, až dojdu tam.*

- Tom Petty, Learning to Fly

O AUTOROVI

Martin Pánek je ekonom, vystudoval obor Ekonomická analýza na Národohospodářské fakultě Vysoké školy ekonomické v Praze. Během svých studií strávil rok v Německu, půl roku v Číně a půl roku v USA. Je členem republikového výboru Strany svobodných občanů, jejím kandidátem do europarlamentu a šéfredaktorem časopisu Laissez Faire.

Vede si svůj osobní blog na adrese <http://mmister.com> a také tyto weby:

- <http://euroseptik.cz>
- <http://letour.cz>
- <http://bastiat.cz>

PODĚKOVÁNÍ

Veliké poděkování míří k mojí editorce Katce (@KatkaLinhardt), typografce Ivě (@IvyInThoughts), obálkářovi Milanovi (@Mejla), Dominikovi za to, že se mnou některé stránky ochotně procestoval, mým přátelům ve všech procestovaných destinacích za obrovskou srdečnost a pohostinnost, rodině, tuzemským přátelům a přítelkyním za to, že se mě nezřekli, a Frédéricu Bastiatovi za to, že mě naučil ekonomii.

Především děkuji firmě Startovač.cz a sponzorům knihy, bez jejichž laskavého přispění by kniha zřejmě nemohla vyjít.

PŘEDKRM

Laskavý čtenáři, vítěj u četby mojí druhotiny. Poté, co se Kompletní slepice stala hitem předvánočního trhu 2012 a i v roce 2013 trhala prodejní rekordy, můžu jenom doufat, že Částečná kráva na tyto úspěchy naváže.

Základem Krávy jsou - obdobně jako u Slepice - moje zápisky z cest, které jsem publikoval na blogu. Na rozdíl od Slepice jsem měl ale zásadní nutkání prošpikovat letošní menu i méně aktuálnějšími spisky. Uprostřed cestování po nehostinných newyorských nebo vaduzských ulicích tak na vás čekají odbočky k ekonomii, politice, dějinám a někdy i k jídlu. Jídla je ovšem jen pouhý ždibec, nemohu přece dopustit, abyste mi u knihy ztloustli.

Zatímco Slepice nás zavedla pouze do Číny a její příběh se odehrával v rozmezí pěti měsíců, na Krávě se projedeme hned po několika evropských státech, dvakrát zavítáme do USA a komplexní syžet se rozkládá na deseti letech hutného příběhu.

Přeju vám, aby chvíle s knihou utíkaly co nejrychleji, abyste na následujících řádcích našli úvahy k zamyšlení a aby vás inspirovala k navštívení některých popisovaných oblastí. A taky si přeju, abyste si knihu kupovali, půjčovali, stahovali nebo pirátily, co jenom hrdlo ráčí.

EDITORČINO DEMENTI

Kráva je vrcholně nudné zvíře. Stojí, přežvykuje potravu a nic moc ji nerozhází. Martinova Kráva vás ale nudit nebude.

Po Kompletní slepici je Částečná kráva druhou Martinovou knížkou, které jsem dělala editorku. Podruhé jsem si vyžádala možnost sepsat svůj dodatek („editorčino dementi“, jak Martin vhodně poznamenal).

Dělat korekturu Krávy bylo mnohem větší peklo než upravovat Slepici. Kráva totiž obsahuje zápisky z rozličných míst a časů, které se liší svými styly vyprávění i měrou použití specifických výrazů, které jsou v dané době zrovna hype (na Twitteru, na české politické scéně nebo v europarlamentu). Proto vězte, že všechny gramatické a stylistické zvláštnosti a podivnosti tam, kde jsou, skutečně mají být.

Editovat Krávu byla ale také mnohem větší zábava. Kdykoliv jsem si s korekturou Krávy sedla do kavárny, po chvíli se začali lidé otáčet, protože jsem se při čtení musela smát nahlas. Připojuji tedy toto varování, abyste věděli, co vás na následujících stránkách čeká:

Martinův specifický neformálně-nespisovný styl psaní je stále stejně otravný a mnohem zábavnější než v první knize. Ačkoliv jsem se snažila jeho svérázné vyjadřování alespoň místly mírnit a cenzurovat, o jeho jazykový (ani jiný) humor přesto nebudete ochuzeni. Až tedy v tramvaji, při přednášce ve škole nebo na zahrádce restaurace budete listovat čtyřmi žaludky Krávy, možná se na vás také budou ostatní otáčet a budou chtít vědět, co vás tak baví. ;)

- Kateřina LINHARDTOVÁ

PŘEDMLUVA

KŘIVKY HRDINŮ

Knihy a v nich vepsané příběhy z nás činí detektivy, investigativce a společenské vědce. Spolu s písmenkovými hrdiny se ptáme na otázky, které si nikdo jiný nechce klást, natož na ně hledat odpovědi. Dostat padoucha a změnit svět na stránkách z papíru nemůže nikdo, kdo se netáže. Mezi řádky se dozvídáme, jak je důležité číst mezi řádky.

Řekněme nahlas zřejmé a známé: Ne každý se může stát hrdinou. Hrdinova zvědavost musí být přesvědčivá, jinak se listy plné barev stávají na tenko nařezanou cihlou. Ani pro zkušené psavce není snadné přesvědčit své čtenáře, že existuje důvod, proč by měl londýnský domovník hledat ztracenou starodávnou symboliku na mystických a smrtelně nebezpečných místech nebo proč by profesionální prvogigový hráč košíkové nasadil vlastní (byť vysoko položený) krk pro odhalení organizovaného zločinu.

Máme na to zkrátka zkratky. Čtenář se neptá, proč do chrámu plného pastí vstupuje archeolog, jehož otec shodou okolností sbírá kouzelné artefakty. Dává nám přeci rozum, že se novinář snaží pít po korupci v nejvyšších politických sférách.

Jeden hrdina dosud chyběl. Na trhu byla mezera velikosti mezery, kterou s ranní kocovinou mažete po noci strávené s čelem na mezerníku. Je skvělé držet konečně v ruce knihu, jejíž hlavní hrdina je ekonom. Ekonom! Poptávka vytvořila nabídku.

S hrdinou maximalizujícím užitek v prostředí vzácných zdrojů vidíte svět kolem sebe jinak. Ptáte se na jiné otázky a chodíte jinou cestou, než nám dobře známi hrdinové. Nakonec – kdo jiný se častěji staví na piedestal za to, že vidí i to, co není vidět? Černobílý papírový svět potřebuje více společenských vědců.

A když navíc váš hrdina mluví otevřeně a tak, jak mu ústa narostla (neasi), o tom, co se mu lepí na paty (a jakou to má konzistenci), otevřená zůstanou ústa, která narostla nám, a nebudeme se moci od stránek odlepit.

Šťastnou cestu.

NĚMECKO

Německo je něco jako moje druhá domovina. Pocházím z bývalých Sudet a do Saska a Bavorska to je ze Sokolova, co by kamenem dohodil – zhruba 30 km. A můj děda byl Sudeťák. V Bavorsku nedaleko od hranic mám příbuzenstvo, tetu a strejdu, což jsou nejmilejší a nejpohostinnější lidi, co znám. Německo taky byla moje první dlouhodobá zahraniční štace – na gymnplu jsem tady strávil jeden ročník, jak se dozvíte už za chvíli.

Zajímavostí je, že zatímco jsem v Německu strávil spoustu času a zažil spoustu zážitků, skoro všechny se koncentrovaly do Bavorska. Do školy jsem chodil v Bavorsku, do práce jsem chodil v Bavorsku, lyžovat jezdíme do Bavorska, na nákupy jezdíme do Bavorska...

Bavorsko je podle mě takový německý Texas. Je to největší stát, je poměrně dost rurální a zemědělský, potrpí si na dobré maso, jeho obyvatelé mají specifický přízvuk a myslí si o sobě, že jsou ti praví Němci/Američani. Stereotyp, který si cizinci vybaví při slově Němec, odpovídá Bavorákovi. Tak jako mají cizinci Američany stereotypizované jako Texasany.

Co se týče zážitků s jídlem, můžete se spolehnout na maso. A jídlo, ve kterém není maso, se snad ani nepočítá. Gourmeti asi budou namítat, že německá jídla nejsou žádné extrabuřty, ale kvalita německého jídla je na vysoké úrovni.

Fastfoody v Německu nikdy nezískaly na velké oblibě, ale dát si na ulici Leberkäse-Semmel nebo Bratwurst-Semmel, to už je jiná. Právě *Leberkäse* (velmi, velmi najemno namletá sekaná) a *Bratwurst* (takový bavorský párek) jsou aspoň pro mě jídla, která nesmím opomenout snad při žádné návštěvě Německa – ať už v housce na ulici, nebo jako součást hlavního jídla. Oblíbeným pouličním jídlem je též Döner Kebab, který vám za tři eura připraví Turek snad v každém městě. Zajímavé je, že se údajně nejedná o turecké jídlo, ale o jídlo, které vymyslel Turek v Berlíně speciálně pro Němce. Každopádně je to jedno z nejlepších občerstvení, co znám – za nízkou cenu dokáže dobře a rychle nasytit.

Bavoráci jsou pyšní na svůj *Weißwurst*, ale není mi úplně jasné proč – je to chuťově celkem nevýrazný buřt. Podle toho, jak se strávník zbavuje šlupky na tomto buřtu, se ale pozná, kdo je a není Bavorák.

Bavoráci taky rádi preclíky a sýr jménem *Obazda*,¹ v nejlepším případě společně.

O německých pivech by se daly napsat, a zřejmě se i píšou, celé knihy. Já si v Německu zásadně dávám to, co u nás v Čechách neseženeme (nebo pouze obtížně). A to je *Weißbier*, kterému však Bavoráci neřeknou jinak než *Weizenbier* nebo prostě *Weizen* – pšeničné pivo.²

Radler, pivo smíchané napůl s citronovou limonádou, byl v Německu populární snad odjakživa a vždycky jsem se divil, proč to u nás nikdo neprodával. Už se tu prodává a je to hit. Výborná je taky kombinace *Cola-Weizen*, tj. Coca-Cola míchaná s pšeničným pivem. Nevím proč, ale mohl bych se po tom umlátit. A víte, co je taky vynikající věc? *Spezi* – napůl Fanta a napůl Cola. To si našťestí můžete uvařit sami doma.

Ať už pojedete do *Země básníků a filosofů*³ za prací, za zábavou nebo za jídlem, jsem přesvědčen, že si svůj čas tady užijete. A přestože dnešní generace Němců už mluví anglicky, pravděpodobně líp než vy sami, nebojte se němčiny. Že je to tvrdý a komplikovaný jazyk, jsou jenom pomluvy. Vezměte na to jed, jsem přece jenom učitel němčiny.

1.1 *Jak jsem studoval v Bavorsku*

Esej psaná pro předmět „pedagogická psychologie“ v rámci studia vedlejší specializace na VŠE, pozměněná. Snažil jsem se působit chytře a seriózně, takže je to takový přechytralý a nudný čtení. Sorry. :)

Úvod

Během svého studia na gymnáziu jsem strávil jeden rok (2004/2005) v bavorském městě Amberg. Co se školství týče, Bavorsko se mezi spolkovými zeměmi pravidelně umisťuje na samé špičce. V tomto eseji bych chtěl porovnat styl tamní

1 Dvě třetiny camembertu, třetina másla, paprika, pepř, sůl, další koření a špetka piva. Bavorská delikatesa. <http://en.wikipedia.org/wiki/Obatzda>

2 http://cs.wikipedia.org/wiki/Pšeničné_pivo

3 http://de.wikipedia.org/wiki/Dichter_und_Denker

výuky s výukou v ČR, se kterou jsem za 17 let své školní docházky snad aspoň trochu obeznámen.

Škola

Instituce, na které jsem strávil jeden školní rok mezi svým druhým a třetím ročníkem na českém gymnáziu, se jmenuje Max-Reger-Gymnasium (MRG). Jedná se o hudební gymnázium, údajně jedno ze dvou v celém Bavorsku, takže na něm jsou studenti z celé této spolkové země.

V době, kdy jsem tuto školu navštěvoval já, byla německá gymnázia devítiletá (od páté třídy do třinácté), nyní je délka studia o rok kratší. Po čtvrté třídě jdou německé děti na gymnázium nebo na tzv. Realschule a Hauptschule, podle svých schopností. Ty nejnadanější děti tedy čeká devět (resp. nyní osm) let na gymnáziu.

Gymnázium se velikostí a obsahem studia od mého českého příliš nelišilo. V každém ročníku zde byly tři třídy po zhruba třiceti žácích, na českém to zpravidla bývají čtyři třídy. Rozdíl je v tom, že v celém Sokolově je gymnázium jediné, zatímco ve dvojnásobně velkém Amberku jsou gymnázia čtyři.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o hudební gymnázium, byl zde samozřejmě větší důraz na hudební výchovu než na českém všeobecném gymnáziu. Dvě hodiny hudební výchovy týdně doprovázela hodina hry na nástroj podle studentovy specializace. Vzhledem k tomu, že na žádný hudební nástroj nehraji, byl jsem z těchto hodin omluven.

Stejně tak jsem byl každý týden omluven ze tří hodin latiny, kterou měli místní studenti jako první jazyk – a kterou až na výjimky všichni poměrně dost nesnášeli.

Na školu chodilo hodně „přespolních“ studentů, ti proto byli často ubytováni na školním internátu. K němu se podrobněji dostanu později.

Styl výuky

Co mě hned po příjezdu překvapilo, byl styl výuky a přístup učitelů k žákům. Zatímco na českých školách jsem měl velmi často pocit, že učitel je spíš diktátor s křídou,⁴ na této bavorské škole jsem měl spíše dojem, že učitel je pro studenty partner a snaží se je poměrně nenásilnou formou obohatit o znalosti.

⁴ To samozřejmě platí pouze pro základní a střední školu, nikoliv pro vysokou.

Svůj školní rok jsem strávil v 10. třídě,⁵ která tedy odpovídá prvnímu ročníku české střední školy. Vzhledem k tomu, že v Čechách už jsem za sebou měl i druhý ročník, byla pro mě látka zejména v matematice a fyzice v podstatě pouhým opakováním.

Snad vše zde probíhalo ve volnějším režimu než na mém domovském gymnáziu. U některých českých vyučujících jsme mezi sebou nesměli prohodit takřka ani slovo, jinak bylo zle. Na MRG jsme si v zásadě mohli v hodinách povídat, pokud jsme vyloženě nerušili.

Velkým rozdílem bylo oslovování učitelů. Kromě toho, že je přijatelné zdravít je lidovějším *Hallo* namísto správného *Grüß Gott*, se všichni učitelé oslovují jménem, nikoliv titulem nebo funkcí. Učitelé se stejně jako ředitelé říká *pane Otte*, resp. *pane Gleixner*. V Čechách nepředstavitelné. Jednou jsem slyšel studenta oslovit našeho zástupce ředitele *pane Prokope*, a ten mu okamžitě vyčínil, že není žádný zelinář Prokop a že si vyprošuje takové oslovení.

Na druhé straně se od učitelů očekává, že studentům od desáté třídy budou vykat, tj. používat při oslovování *Sie* namísto *du*. Někteří učitelé nám tak automaticky vykali, ostatní se na začátku školního roku zeptali, zda si přejeme, aby nám bylo vykáno nebo tykáno. Přestože si většina třídy přála pokračovat v tykání, našli se tací, kteří preferovali vykání.

Vzpomínám si, že paní Gräfová, učitelka předmětu, který bych přirovnal k našim základům společenských věd, se jednou zapomněla a tykala studentovi, který si přál vykání. Ten na to zareagoval prohlášením: „*Můžeš mi vykat.*“ Nedokážu si představit, co by taková navýsost drzá reakce vyvolala u nás v Čechách; tady však nevyvolala příliš velký rozruch. V podstatě se to omezilo na to, že učitelku šokoval, ale omluvila se mu. Nevím, jak na to zareagovali ostatní spolužáci, ale já byl v šoku jakbysmet. Ale nic víc se nekonalo.

Zajímavé je, že na českém gymnáziu se nás na tykání/vykání nikdy nikdo neptal a všichni kromě dvou učitelek nám tykali. Mojí obzvláště oblíbenou rétorickou figurou je tykání skupině osob stylem: „*Bud' tam zticha!*“ Nutno podotknout, že pokud si pamatují správně, dělali tohle pouze tělocvikáři na naší základní škole.

5 Studentů z ČR bylo na této škole najednou celkem šest. Na začátku jsme byli rozděleni do tří desátých a tří jedenáctých tříd podle našich dosavadních znalostí němčiny. Do každé třídy byl umístěn pouze jediný Čech, aby byl nucen aspoň po dobu školní výuky komunikovat výhradně německy.

Výše jsem se snažil demonstrovat, že vztah žáků a učitelů je na německých školách rovnější, než jak jsme na to zvyklí z Česka. Po mém soudu to příznivě ovlivňuje vztah žáků ke škole i atmosféru v ní.

Zkoušení

Zkoušení probíhá zcela jinak, než jak jsem byl zvyklý z Čech. Škála známek je od jedničky do šestky, známky se počítají celý školní rok (ne pouze jedno pololetí) a propadá se jak za jednu šestku, tak za dvě pětky.

Pátá až sedmá třída je tzv. *Unterstufe*, osmá až desátá *Mittelstufe* a jedenáctá až třináctá *Oberstufe* – to tedy představuje nižší, střední a vyšší stupeň. V každém z těchto stupňů je povoleno jednou propadnout, aniž by student musel gymnázium opustit. Poznal jsem několik studentů, kteří během své německé gymnaziální docházky aspoň jednou propadli. Nevzpomínám si, že bych slyšel, že někdo propadl na našem sokolovském gymnáziu. Tradovalo se však, že by to znamenalo konec jeho působení na gymnáziu.

Zatímco u nás je propadnutí naprosto výjimečnou událostí – ani na základní škole jsme neměli ve třídě nikoho, kdo by propadl – a tomu odpovídá i pohled společnosti, v Německu je to celkem běžná věc a ani rodina propadlého to nebere jako nějakou tragédii.

Je pravda, že na děti tak není vyvíjen takový psychický tlak, aby nepropadly. Na druhé straně ale jako ekonom musím poznamenat, že takto ztracený rok (nebo až tři roky) má obrovský náklad obětované příležitosti. V těchto opakovacích letech mohl jedinec dělat spoustu účelnějších věcí než pouze sedět ve třídě a poslouchat to, co už jednou slyšel. Nechtěl bych se moc pouštět do psychologie, které nerozumím, avšak domnívám se, že vést dítě k zodpovědnosti a chtít po něm naprosté minimum, totiž aby nepropadlo, není nic špatného.

Ale zpět ke zkoušení.

Běžné ústní zkoušení probíhá tak, že žák odpovídá učiteli na otázky nebo sám hovoří o tématu tak jako na našich školách. Rozdíl je ale v tom, že zůstane ve své vlastní lavici a postaví se, nechodí dopředu k tabuli nebo katedře. Na rozdíl od našich škol také učitelé nikdy neříkají známky nahlas před celou třídou. Student si musí po hodině dojít za učitelem a zeptat se.

To nás zahraniční studenty (Čechy) samozřejmě zaujalo, tak jsme se vyptávali, co to má vlastně znamenat. Bylo nám odpovězeno, že žák by měl zůstat i při zkoušení „mezi svými“ – že je to pro něj psychologicky příznivější a méně stresující situace.

Co se tajení známek týče, jde samozřejmě o to, že spolužákům do toho nic není a je pouze na libovůli zkoušeného, zda ostatní se svojí známkou seznámí. Důvody jsou zřejmé – jde o snahu zamezit mobbingu.

Zatímco zkoušení v lavici si netroufám se svojí erudicí nijak hodnotit (i když mi připadá, že rozdíl oproti zkoušení u katedry bude minimální), tajení známek je podle mého správná cesta. Ostatně na Vysoké škole ekonomické je to standard.

Na Jiném právu jsem četl zajímavý článek o zkoušení na Harvardu, z něhož cituji:⁶

„Veškeré zkoušky jsou totiž samozřejmě písemné a anonymní, aby byla zajištěna maximální objektivita hodnocení. Každý student proto má své identifikační číslo, kterým svou zkoušku „podepíše“, a jeho jméno je tak přiřazeno až po přidělení známky, kdy je konečný výsledek ještě možné mírně modifikovat na základě práce ve třídě. Jedním z největších průsvitů, kterého se můžete dopustit, je jakýkoli náznak sebeidentifikace při zkoušce, např. pokud bych, jakožto jediná LL.M. studentka ve třídě uvedla odkaz na právní úpravu v ČR, dále (podezřelé) kontaktování vyučujících během zkouškového období a zejména plagiátorství.“

Původně jsem myslel, že to je příliš anonymizující až divné, ale po chvíli dumání jsem jí musel dát zapravdu, že tak je to nejlepší. Na NF VŠE sice máme písemné zkoušky, ale učitel pořád vidí jméno a podléhá dojmům – i když třeba neúmyslně, ale pořád je to jenom člověk a má svoje biasy.⁷ Ptal jsem se nicméně kolegů Američanů a na jiných školách to prý až tak přísné není. Harvard se asi víc bojí žalob. :)

Další odlišností německé školy bylo, že na cokoliv se učitel při hodině zeptá, ohodnotí si malou známkou, kterou si zapíše. Ke svému překvapení jsem tak například zjistil, že mám u učitele němčiny zapsáno už několik malých čtyřek, které jsem ale získal za to, že jsem ze začátku roku ne úplně všemu rozuměl.

6 Daniela Ratajová: Exam Mode: in-class open / open + network / take home, <http://jinepravo.blogspot.cz/2012/05/exam-mode-in-class-open-open-network.html>

7 Bias je určité „vychýlení“ našeho uvažování. Např. že naše mysl má tendenci hledat příklady, které potvrzují, co si už myslíme, a příklady, které tomu odporují, má tendenci zavrhnout. Tomu se říká „confirmation bias“. Pokud se chcete zabavit studiem nedokonalostí našeho uvažování, tak čtete: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_cognitive_biases

Velmi odlišné jsou písemné testy. Ve všech předmětech kromě němčiny se píše malé testy, které se dopředu neoznamují, a za pololetí jich není mnoho (kolem tří, čtyř). Zajímavostí těchto testů (a platí to vlastně i pro ústní zkoušení) je to, že učitel smí klást otázky pouze k látce, která se probírala na poslední hodině. V matematice, fyzice, angličtině (a na naší škole ještě v hudební výchově) se pak psaly velké testy, které byly oznámeny několik týdnů dopředu. Váha známek těchto velkých testů byla dvě třetiny, váha malých testů a zkoušení potom dohromady tvořila jednu třetinu. V němčině úlohu těchto velkých testů zastávají slohové práce, které se píše tři v průběhu celého školního roku a se kterými jsem měl samozřejmě značné problémy. K výuce němčiny se dostanu podrobněji dále.

Mám za to, že málo zkoušení, fakt, že se neoznamovalo předem i to, že jde o malé penzum látky, působí žákům mnohem méně stresu než české zkoušení, které se kolikrát podobá spíše výslechu Fučíka na gestapu.

Jde samozřejmě pouze o moji anekdotickou evidenci, do skutečné vědy to má daleko. Ale nejen já sám jsem školu vnímal během tohoto roku mnohem pozitivněji než během celých zbylých čtyř let svého gymnaziálního studia,⁸ viděl jsem obdobný pozitivnější přístup i u spolužáků.

Samozřejmě lze namítat, že můj pohled je zkreslený, protože jsem vlastně probíranou látku už znal, jak jsem zmínil výše. Avšak to nebyla tak docela pravda. Látku z biologie jsem neznal vůbec, protože se v ČR probírá až ve třetím ročníku, látku z dějepisu nebo ekonomiky a práva jsem neznal rovněž. Látka v hudební výchově byla tak pokročilá, že jsem se ji většinou ani nepokoušel pochopit a snažil jsem se svoji známku uhrát aspoň na čtyřku.⁹

Němčina

Výuku němčiny je samozřejmě třeba srovnávat s výukou našeho předmětu „český jazyk a literatura“. Opět se jedná o naprosto rozdílné přístupy. Zatímco výuka tohoto předmětu se na českém gymnáziu smrkává prakticky pouze na dril literárních epoch, autorů a děl, jež většina žáků nikdy nepozná,¹⁰ v Německu

8 Možná s výjimkou lyžařského výcviku v prvním ročníku.

9 Nakonec jsem skončil na závěrečném vysvědčení s trojkou, přičemž stejnou známku jsem obdržel i ze zpěvu české hymny. Největším oříškem v tomto předmětu pro mě však bylo zapívat noty.

10 Přiznám se, že jsem některé ve škole vychvalované autory vyzkoušel a můj pocit z nich byl přinejlepším rozpačitý. Od té doby chovám ke „klasickým velikánům“ značnou skepsi. Moji oblíbení autoři jsou naopak ve škole probíráni pouze letmo, pokud vůbec.

jsme při hodinách četli nejrůznější texty, o kterých se následně vedla diskuse, při které učitel stále upozorňoval na správné vyjadřování. Těžištěm hodin pak byla příprava na slohové práce.

Jejich slohovými styly byly úvaha, charakteristika a analýza textu. S analýzou jsem měl největší problémy, přestože se psala na konci školního roku, kdy už se moje němčina podstatně vylepšila. Ale přečíst poměrně dlouhý a ne úplně lehký německý text, zorientovat se v něm a bez přípravy ho zanalyzovat a najít v něm všechny rétorické figury, to nebylo zrovna jednoduché. Naopak nejlépe se i psala charakteristika. Z domácího úkolu, takové závěrečné přípravy na ostrou slohovou práci, jsem dostal dvojku, na což jsem byl patřičně hrdý.

Druhým ohniskem výuky je potom četba. V 10. třídě jsme četli jednu klasiku a jednu moderní knihu. Frischova kniha *Andorra* (divadelní hra) sloužila i jako zdroj pro slohovou práci, ve které jsme charakterizovali literární postavu.

I zde mám pocit, že německý přístup, kdy je dostatek času přečíst během školního roku dvě knihy – koneckonců to bez obtíží zvládl i poměrně líný zahraniční student, tedy já – přivede žáky k literatuře mnohem spíše než český dril telefonního seznamu, kdy žáci před zkoušením proklínají literární autory do sedmého kolene.

Internát

Zajímavou kapitolou je bezesporu internát. Jak jsem psal výše, děti končí základní školu ve čtvrté třídě a pak se dále ubírají jednou ze tří cest.

Samozřejmě nemám žádné psychologické vzdělání a bohužel ani nemám data, o kterých by se daly vynášet příslušné soudy; avšak nemůžu si pomoci v tom, že podle mého je tím osud dítěte nezvratně determinován příliš brzo.

O budoucnosti dítěte se do značné míry rozhodne ještě před tím, než z toho vůbec začne mít aspoň trochu rozum. S tím je spojeno i to, že páťáci, tedy desetileté děti, bydlí na internátu. O svoji rodinu tak přijdou po mém soudu příliš brzy a její funkce přebírají vychovatelé a spolužáci.

Z mého ročního pozorování jednoho internátu vyplynulo poměrně jasně,¹¹ že studenti odrostlí na internátu jsou náchylnější k „nežádoucímu“ chování: je mnohem pravděpodobnější, že budou kouřit nebo že budou šikanovat ostatní

11 Mrzí mě, že nemohu následující tvrzení nijak kvantifikovat. V době svého pobytu jsem ještě nebyl zapálený ekonom. Dnes už bych si určitě vše zaznamenal pro potřeby následné analýzy.

(a také to, že sami budou obětí šikany). Kontrolním vzorkem jsou samozřejmě neinternátní studenti stejné školy.¹²

Upozorňuji, že se bavíme o studentech gymnázia, tedy jakési smetánce společnosti. I přesto místní studenti začínají kouřit a pít alkohol dávno před hraničními šestnáctinami.¹³ A šikana zde bohužel taky kvete v mnohem větší míře, než by mně osobně bylo milé. Ostatně by mě zajímalo, co by na to říkali rodiče...

V době, kdy jsem na škole byl já, byl v čele internátu poměrně přísný vedoucí. Pohříchu se ale tento vedoucí místo řešení skutečných problémů, jako byly ty výše zmíněné, soustředil na pseudoproblémy.

Nevím, jaký režim měl nastaven nejnižší stupeň, tedy páfáci až sedmáci, ale s režimem vyšších stupňů jsem poměrně obeznámen, protože jsem sice patřil do středního stupně, avšak bydlel jsem v budově s nejvyšším.

V naší budově byl do každé místnosti vyveden anténní kabel i přípojka na internet, ale nebyl v nich žádný signál. Prý to bylo kvůli tomu, aby studenti netrávili celou noc sledováním televize. A tak celou budovu, kde bydlelo odhadem 30 lidí, obsluhovala jedna televize v TV místnosti a dva velmi zastaralé počítače s připojením k internetu.¹⁴

Studenti s okrajovými zálibami tak vždycky utírou a musí ustoupit většině. Někdo by možná řekl, že pro psychický vývoj je správné, že se dítě nebude dívat na TV vůbec; tento postoj já ale nesdílím.

Každý den od 17:00 do 18:30 jsme měli povinnost být u sebe na pokoji a učit se. Probíhal tzv. *Studierzeit*. Někdy se stávalo, že vychovatel přišel a kontroloval, zda jsme přítomni a co se učíme. U takto starých (patnáct a víc let) studentů mi to připadá jako zbytečná a kontraproduktivní péče. Studenti si dokážou čas na učení rozvrhnout sami.

Zajímavým aspektem bylo, že dveře se daly zamknout pouze zvenku. Zde jsem se na důvod neptal, abych nevzbudil nepatřičné podezření, ale pokud mělo být důvodem to, aby měli vychovatelé volný vstup do pokojů, pokud je někdo uvnitř, pak se domnívám, že se opatření zcela minulo účinkem. Tuto „funkci“ totiž

12 Jediné, čím se od sebe tyto skupiny odlišují, je vzdálenost jejich domova od školy. Bylo by poměrně kuriózní tvrdit, že tato proměnná má nějaký zásadní vliv na výsledky

13 Hraničními ve smyslu legality dle německé legislativy.

14 Dlužno podotknout, že se bavíme o letech 2004–2005, tedy o době před Facebookem. Internet v té době ještě stále nebyl nedílnou součástí každíčkého okamžiku života studentů, jako je tomu dnes.

velmi rády využívají nečekané návštěvy spolužáků, zejména v noci. A pokud by se koneckonců někdo rozhodl páchat nějakou zakázanou činnost ve svém pokoji, zabezpečit dveře proti otevření není zase tak složité i bez možnosti konvenčního zamčení.

V Čechách jsem měl pouze jednoho spolužáka, který bydlel na internátu. Podle jeho svědectví byl režim na jeho českém internátu mnohem volnějším než na tom mém německém. Na druhé straně se na českém podávala výrazně horší strava.

Abych kapitolu o internátu uzavřel, domnívám se, že německý internát vytvářel z psychologického hlediska výrazně negativní prostředí pro rozvoj dětí a adolescentů.

Závěr

Na českém i německém gymnáziu jsem měl učitele, kteří se netajili svými názory a politickými preferencemi. Dlouho jsem si myslel, že učitel by měl zůstávat hodnotově neutrální, ale nedávno jsem četl článek významného ekonomy Daniela Kleina,¹⁵ který velmi dobře argumentuje ve prospěch toho, aby člověk svoje ideové preference otevřeně přiznal. Těžiště jeho argumentu je v tom, že i když se učitel upřímně snaží o hodnotově neutrální analýzu, stále musí vybírat, které argumenty použije a které vynechá, na které autority se odkáže a na které ne. Podle něj je proto férovější přiznat svoje preference, aby studenti mohli prezentované informace vážít ve světle těchto preferencí.

Toto zřejmě nebude důležité při hodinách chemie nebo matematiky, avšak při vyučování ekonomie nebo ekonomiky to důležité je. Shodou okolností jsem tento semestr ve třech svých hodinách na obchodní akademii měl vyučovat o Evropské unii, k níž mám velmi vyhraněný postoj, který je dost odlišný od učebnicového postoje. Bylo to ještě předtím, než Klein napsal svůj článek, takže jsem bral jako samozřejmost, že zůstanu ideově neutrální. Možná to nebyla správná cesta.¹⁶

Nutit žáky do nějakého drilu nemá valného smyslu, lepší je najít způsob, jak je vtáhnout do studia a vzbudit v nich zájem o látku. Méně skutečně bývá více.

15 Klein, Daniel B. In Praise of Ideological Openness.
http://www.mindingthecampus.com/originals/2011/04/_by_daniel_b_klein.html

16 Jsem euroskeptik, mj. autor webu <http://euroseptik.cz>. A když slyším, že v učebních osnovách jsou věci jako „výchova k evropanství“, pokoušejí se o mě mdloby... Ale to je na jinou seminární práci a jinou diskusi.

Už čtvrtým rokem působím také jako učitel němčiny na volné noze. Stále se mi potvrzuje následující: Je lepší učit základy (kmenové učivo) dlouho a pořádně než rychle, zmateně a nezapamatovatelně; s tím jsou potom jenom problémy. #reklama

1.2 Další rozdíl

Pojďme se podívat na některé další rozdíl mezi českým a německým školstvím. Marek Numerato (tak se fakt jmenuje) napsal článek o nesmyslech českého školství. Citují:

- *Před hodinou tělocviku jsme měli pravidelně nástup před vyučujícím, kde měl vždy jeden žák ze třídy hlášení, kolik nás je, kolik lidí chybí apod.*
- *Na tělocvik jsme museli mít jednotné úbory, na základce klasika červené (kluci)/modré (holky) trenky, bílé tričko, na gymnáziu jsme se mohli demokraticky (!!!) domluvit na barvě trička, ve které bude celá třída cvičit.*
- *Museli jsme si linkovat okraje v sešitu. To jsem zažil i ve druháku na gymplu při fyzice. Kdo neměl okraje, dostal pětku.*
- *Když vešel učitel do třídy, museli jsme ho pozdravit tak, že jsme povstali. To samé jsme museli dělat, i když do třídy vešel nějaký jiný učitel. Platilo i na gymnáziu.*
- *Žáci, kteří si dovolili sedět na chodbách ve škole na zemi (lavice totiž chyběly), byli napomínáni za to, že se dopouštějí něčeho vrcholně nedůstojného.*
- *Důsledně byl hlídán pohyb žáků po škole v přezůvkách. Kvůli tomu čas od času docházelo k absurdním hádkám mezi učiteli a žáky, zda lze konkrétní druh bot používat jako přezůvky.*
- *Na včasný příchod žáků do školy dohlížela hlídka, která zapsala každého, kdo přišel do školy později než pět minut před začátkem vyučování. Nikoho nezajímalo, zda si během pěti minut zvládnete odložit věci do šatny a dokážete stihnout začátek hodiny. Z pozdního příchodu na vyučování jste byli obviněni automaticky. Kdo se na seznamu opozdílců objevoval opakovaně, ten byl potrestán důtkou.*

Pohříchu, nic z toho se na mém bavorském gymnáziu dělat nemuselo. Na druhé straně musím uznat, že z toho, co jsem slyšel, se ukázalo, že moje sokolovské gymnázium nebylo tak otřesné, jak jsem si myslel. Věžeňská nálada na ostatních gymplech je ještě horší než u nás – viz už jenom to zamykání dveří před osmou, WTF?

Na třetí straně organizoval náš sokolovský gympl dvakrát do roka hodinu nenávisť, při které bylo čtvrtákům dovoleno šikanovat kohokoliv, kdo prošel kolem, a počmárat ho fixou nebo orazit razítkem. V zásadě bych neměl nic proti tomu, aby každý zobák dostal od maturanta na čelo jedno razítko, pokud tak velí školní tradice. Samozřejmě s tím, že pokud se to někomu nelíbí, musí mu být umožněno dostat se do školy i bez tohoto šarlatového písmene. Ale zmalovat někomu ksicht lihovkama tak, že to drhne doma rejžákem dva dny, a k tomu mu ještě počmárat oblečení – to je prostě šikana a hnus.

Nejhorší na tom všem byl vždycky ten zoufalej pocit, že se mnou souhlasí asi dva lidi na celý škole (Machys a Kalda). Pro ostatní to byla super zábava, nejlíp vyjádřená větou: „*Minulý čtvrtáci to dělali mně, tak já se teď pomstím na těch mladších.*“ Tenhle systém padajícího hovna, kdy trestáte někoho, kdo s tím nemá vůbec nic společného, jenom proto, že zrovna můžete, je něco, z čeho se mi chce fakt zvracet. Vždycky, když v nějaký chvilce nepozornosti zapomenou na svoji misantropii a zkusím si představit, že lidi třeba nejsou tak špatný, tak si vzpomenu na gypplácký razítkovací poslední zvonění, a tu myšlenku zase rychle zapudím.

Na českých školách proto nemá smysl organizovat Stanfordský experiment,¹⁷ protože ty školy už Stanfordským experimentem jsou. Učitelé se chovají jako bachaři a žáci se podřizují. Bohužel se podřizují i rodiče, těžko říct proč. To by asi vydalo na knihu samo o sobě.

1.3 Proč musí být školy soukromé

V ekonomii existují dvě teorie vysvětlující, co vlastně člověku přináší vzdělání. Jedna je ta, kterou sdílíte patrně skoro všichni, totiž že do školy se chodí kvůli tomu, aby se člověk něco naučil. Jeden proud v ekonomii tuto teorii taky zastává, akorát všechno pojmenovává svým ekonomickým žargonem.

Podívejme se na to:

Pokud člověk chodí do školy kvůli tomu, aby se něco naučil, chce pak zřejmě tadyto „něco“ prodat na pracovním trhu. Protože zatímco je člověk ve škole, nemůže

¹⁷ Velice známý experiment ze Stanfordovy univerzity, při kterém několika dobrovolníkům z řad studentů přidělili roli bachařů a dalším přidělili roli vězňů. Bachaři začali vězně záhy tak strašně šikanovat, že experiment musel být předčasně ukončen.
http://cs.wikipedia.org/wiki/Stanfordský_vězeňský_experiment

být zároveň v práci, musí mu to „něco“ vynášet o tolik víc peněz, aby se mu zaplatily ty roky života, kdy byl ve škole a nepracoval.

Z pohledu ekonomů tedy jde o investici do lidského kapitálu. Kapitál potřebuje ke své obživě většina lidí. Farmář potřebuje fyzický kapitál, např. v podobě traktoru. Učitel potřebuje právě lidský kapitál, např. v podobě znalosti skloňování německých přídavných jmen. Ten, kdo žije z toho, že má bohaté známé, zase potřebuje lidský kapitál – musí to být tak příjemný společník, že mu ostatní platí za to, aby byl s nimi. (Nevím sice, kde Ornella Štiková tento typ kapitálu získala, ale takovej už je život.)

Ano, společnost, kde je více lidského kapitálu, je bohatší než společnost, kde je ho méně. Překlad: Chytrá společnost je bohatší než hloupá. Ale totéž platí pro fyzický kapitál. Společnost, kde jsou traktory, je bohatší než společnost, kde jsou pouze motyky. A kupodivu to platí i pro sociální kapitál: Společnost, kde se lidé přátelí, je bohatší než společnost, kde se nikdo s nikým nebaví.

Z toho plyne, že vyšší vybavenost kapitálem je dobrá věc. Ale neplyne z toho, že bychom měli investici do vzdělání dotovat. Investici do traktorů nedotujeme, investici do posezení u žejdlíku taky ne.

Námítka, že studenti nemají na tuto investici peníze, je lichá. Je běžné, že si člověk na investice do fyzického kapitálu (do těch traktorů) půjčí u banky, a půjčku poté splácí z vyšších zisků. Totéž platí u vzdělání. Banky studentům rády půjčí. Na rozdíl od studentů také dokážou rozložit riziko, protože ne každému ponese jeho vzdělání vysoké platy, takže je pravděpodobné, že pro nalákání studentů budou využívat produktů typu odložené splátky: „*Plat', až když vyděláváš 30 tisíc a víc,*“ apod.

Když jsem onehdy psal seminárku na školné (na tutéž vedlejší specializaci jako úvodní esej, avšak na předmět „pedagogika“), našel jsem studii, ve které vyšlo, že vnitřní výnosové procento vysokoškolského vzdělání je 11,6 %. To znamená, že ušlé zisky z chození do školy se vám vrátí, a k tomu dostanete ještě 11,6 % navíc. Všechno je to samozřejmě diskontováno k okamžiku nástupu do školy.

Avšak: Vzdělání je ve skutečnosti signalizace

Existuje však konkurenční ekonomická teorie. Vzdělání vůbec není investice do lidského kapitálu, jde o signalizaci. O této teorii zřejmě slyšeli pouze ti z vás, kteří někdy byli na kursu teorie her nebo znají Bryana Caplana.

V signalizačním modelu jde o to, že máte dva na první pohled stejné lidi. Jeden z nich má vlastnosti, které od zaměstnance nebo třeba manžela chcete, a druhý

je nemá, ale vy nevíte, jak máte přijít na to, který je který, protože oba umí svoje vlastnosti krátkodobě dobře nafejkovat.

Jak pozná ženská (údajně), že to s ní chlap myslí vážně a nechce ji jenom ošustit & opustit? Ten, kdo to myslí vážně, neváhá utratit peníze za nákladné večere, lístky do kina, kytky a další dary. Ten, kdo chce jenom sex, zaplatí jenom pár piv, aby se ženuška odstyděla, ale víc nebude investovat, protože pokud ženská nemá zájem, najde za rohem jinou, která zájem mít bude. Pro toho, kdo to myslí vážně, není problém utratit pár tisíc. Pro toho, kdo chce jenom sex, je to příliš nákladné. Přestože se oba nápadníci na začátku tvářili stejně a vypadali stejně, signalizační model oddělil zrna od plev.

Na pohovor přijdou dva uchazeči. Jak zjistit, který z nich je pracovitý a poslušný a který je naopak líný a rebelantský? Když jim dáte úkol, který jim zabere hodinu, nic nerozlišíte. Potřebovali byste nějaký dlouhodobější úkol. Co třeba... pět let na VŠ?

Dokončit vysokoškolské vzdělání je relativně jednodušší pro člověka chytrého, člověka se sicflajšem (tj. pro někoho, kdo je ochoten prosedět tejdén nad studiem makra II místo chození po barech) a člověka, který dokáže respektovat autoritu.

Pro člověka, který chvíli neposedí na židli, ale věčně vysedává po hospodách, člověka, který nikdy neudělá, co se po něm chce, a člověka ne tak chytrého je mnohem těžší až skoro nemožné VŠ dokončit.

Proto uchazeči o práci předloží nebo nepředloží svůj diplom. Práci bere chlapík s diplomem, protože tím diplomem říká: *„Podívej se. Pět let jsem dělal nesmysly a zadarmo, nebude pro mě problém dělat jiný nesmysly, když za to ještě dostanu zapláceno.“*

Funguje to asi nějak takhle:

1. Profesor vykládá látku o makroekonomii, peloponéské válce nebo grammatice čínštiny.
2. Studenti se látku naučí.
3. Magie.
4. Ze studentů vyrostou lepší bankéři, obchodníci, úředníci a dokonce i lepší barmani.

Nevěříte?

Pokud se bojíte svojí zkoušky, ale ne toho, že po ní látku zapomenete, pak signalizujete. Pokud si nemyslíte, že opisováním „podvádíte pouze sami sebe“,

pak signalizujete. Pokud hledáte předměty, kde můžete nabrat lehké jedničky, pak signalizujete. Pokud se radujete, že učitel zrušil hodinu, pak signalizujete.

Pokud žádáte o dodatečné body z předmětu, abyste ho nemuseli opakovat, pak signalizujete. Pokud se ptáte na to, co bude v testu, pak signalizujete. Pokud někomu zaplatíte za to, aby vám napsal seminárku, pak signalizujete.

Celé to dává perfektní smysl, že? Obzvlášť, když si uvědomíte, že za deset let budou lidi pracovat v oborech, jejichž jména dneska ještě ani neznáme, natož abychom pro ně měli vysokoškolské sylaby.

Ale pokud jde ve vzdělání jenom o signalizaci, tak státní dotace jsou přesně to, co v žádném případě nechceme! Tyto dotace jenom způsobí, že k diplomu dojdou i lidi, kteří by k němu bez dotace nedošli, a ti, kteří by k němu došli i bez dotace, se zase budou muset nějak odlišit, takže budou muset strávit další roky ve škole, aby měli lepší diplom, tentokrát s nápisem Ph.D.!

Fascinující, že? Více se dočtete v připravované knize Bryana Caplana *The Case Against Education*.¹⁸

1.4 *Jak jsem pracoval v Bavorsku*

Po prváku na VŠE jsem se přihlásil na brigádu v Německu. Tehdy ještě nebyly euro-uvolněné pracovní trhy, takže se to muselo nějak děsně speciálně za poplatek vyřizovat. Dělal jsem čističe plastových dílů, ze kterých se skládá kapota kamionů MAN. Zážitky z brigády jsem si chtěl zapisovat, ale bohužel se mi to moc nepovedlo. Zde tedy máte neúplné postřehy.

Pod Alpami: Tag 1 und Tag 2

Pod Alpami, za Alpami nikdo nesmí stát, nebo mi nepůjde... to by bylo laciné...

Tož to vezměme postupně.

Den první, 20. června, neděle

V neděli jsem nastoupil v Schirndingu do vlaku a vydal se směrem do Rosenheimu. Ve vlaku jely nějaký dvě Němky, co se narodily v Čechách, a povídaly si. Ta jedna řekla, že vlaky v Čechách vypadají *wie im zweiten Weltkrieg*, tj. jako v druhý světový. Což je dost přesnej popis, když se nad tím zamyslíte.

¹⁸ Bryan Caplan: *The Magic of Education*,
http://econlog.econlib.org/archives/2011/11/the_magic_of_ed.html

Později si přisedla poměrně velká skupinka dětí, co jely na tábor do Allgäu. Dělalý bordel. Jako všechny děti, co jedou na tábor. A měly pěknou vedoucí. Akorát nechápu, jak mohly jet na tábor, když v Bavorsku ještě nebyly prázdniny.

V Norimberku jsem se jich zbavil. Ovšem v Regensburgu nastoupili nějaký pivní skauti a sedli si zrovna tam, kde jsem seděl já. Takže příští dvě hodiny byly naprosto neskutečný, protože ty hovádka dělaly šilenej bordel. Ani jsem nevěděl, že se to v německym vlaku smí. Jo a na palubě rozvážej chlast a jídlo jak v letadle. No jo, dneska už jsme na to díky Regiojetům zvyklý taky, ale tehdá byla ještě jiná doba!

V Mnichově jsem musel přejít úplně celý nádraží a málem mě z toho trefilo, jaká to byla štreka. Cesta do Rosenheimu proběhla už docela v klidu a pohodě.

V Rosenheimu na nádraží jsem se potkal s Přemou, jenž mě odvedl do penziónu Jung. Špeluňka, co vlastněj nějaký Chorvati. Naštěstí za přijatelných 18 € se speciální cenou pro Timecraft (o něm níže).

V mym pokoji byla pouze televize vzor 1915, na kterou jsem chytal jenom debilní programy. Z programů, které vysílají Tour de France, jsem chytal jenom ORF, a tam nejdřív dávali formule a pak zas nějakej fotbal. Tak jsem znásilnil Přemu a koukal u něj na Eurosport, protože měl mnohem lepší telku.

Napsal jsem report a šel do internetový kavárny, kde to byl samej muslim, odkud jsem ten zápis hodil na web.

Pak přijel kolega Havířovák, kterej se nakonec ubytoval v hotelu Zlatej jelen, protože Jung měl obsazino.

Den druhý, 21. června, pondělí

Ráno snídaně u McDonalda a pak do Timecraftu. Tam jsme se setkali s šéfem Janem Brünjesem. On se fakt jmenuje Jan.

Celej den jsme zařizovali ubytování a pak i práci, takže jsem z toho byl vyřízenej (ale to, co přišlo další den, to překonalo o několik řádů). Důležitý byly dvě věci.

Že platba a kauce za ubytování na koleji mi vyluxovaly peněženku, konto a ještě jsem si musel půjčit od Jana. A že už i za tenhle den jsem dostal zapláceno 75 €.

Pak jsem radši rychle usnul, abych moh bejt v úterý v devět ráno v Timecraftu, což je firma, u které jsem byl zaměstnán. Ve skutečnosti jsem ale pracoval v úplně jiný firmě, jestli tomu rozumíte. A jestli ne, dozvíte se to hned v další kapitole.

Nejhorsí den

Psalo se přesně 22. června LP 2008...

Jak už jsem psal, ráno v devět hodin jsem se měl hlásit v Timecraftu, na místě, kde jsem byl za celý svůj mrzký život pouze jednou, a měl jsem tam dojít z místa, na kterém jsem byl téže prvně. To ráno se nad Rosenheimem spustil nehorázně hustý déšť. Používat mapu tak bylo prakticky nemožné.

A já se ztratil, protože namísto do Münchener StraÙe jsem směřoval do Miesbacher StraÙe (to víte, spěchal jsem, aby se mi nerozmočila mapa, a ty ulice jsou skoro rovnoběžné).

To bylo 9:15 a volal mi šéf, kde že jsem. Povídám, že jsem se ztratil, ale že už jsem se našel. Spěchám do Münchener StraÙe, celou jí projdu a Timecraft nikde. No to snad...?

Ptám se několika lidí, kde je tu Timecraft nebo McDonald. Nic nevědí. Dodneška mi vrtá hlavou, jak může tolik lidí z města nevědět, kde tam je McDonald. I když tam nikdy nešli.

A zas mi volá šéf, kde jsem. Tak mu povídám, ať pro mě přijede, že nemám tušení, kde jsem. V tu chvíli jsem si připadal jako v Blair.¹⁹ Popsal jsem mu, kde jsem, i když se mi to nedařilo, a za chvíli přijel. Byl jsem zvědavěj na ten fígl, kde se v ulici, kterou jsem celou prošel, najde Timecraft, McDonald a celá nákupní zóna.

Přátelé, to byste nevěřili. Ona Mnichovská ulice je pravouhlopá a chvíli je hlavní (na mapě žlutá) a chvíli vedlejší (bílá). Napadlo by vás to někdy? Mě ne. Tímto pobíháním jsem se perfektně unavil a vyhladověl.

Timecraft, se kterým jsem měl pracovní smlouvu, je personální agentura. Zajišťuje pracanty pro jiné firmy. Takže jsem pracoval ve firmě Diebald Lackierung, ale pro firmu Timecraft. :)

K Diebaldovi jsem přijel krátce po jedenáctý. Tam mi řekli: „*Tady si vezmi hadr a tuhle konvici, nastříkej tam tu tekutinu a hadrem to utři.*“ To jsem teda nějakou dobu dělal a přišel za mnou chlápek – kravaťák. Řek mi, že tu mám bejt do devíti večer. Když to vyslovil, málem jsem padl na znak. A druhý den se mám hlásit v šest ráno.

Z těch těžkejch a nepohodnejch bot a hlavně z toho stání na místě mě neuvěřitelně bolely nohy a pálily chodidla. Navíc jsem měl hlad jako vlk.

¹⁹ Určitě znáte film Blair Witch Project, ne?
http://en.wikipedia.org/wiki/The_Blair_Witch_Project

Přemejšlel jsem, jak napíšu reportáž z dnešní etapy pro LeTour.cz. Tady skončím v devět, domů přijdu v deset, v jedenáct snad dokončím reportáž a půjdu spát. V půl pátý musím vstávat – to zejtra asi v práci zkolabuju. Fabrika se mi nelíbila ani trochu, ale o tom si povíme jindy.

Ve dvě odpoledne se vyměnily party. Ta nová parta po mně začala chtít i to, abych si díly, který otírám, nosil sám :-/. Když už jsem to vůbec nemoh vydržet, to bylo kolem pátý, zašel jsem za Marcusem, jestli můžu mít pauzu, poniváč makám už od deseti a neměl jsem v puse.

Marcus mě dovedl za vedoucím směny Fernandem. V té době jsem ještě ale vůbec nevěděl, že tenhle cucák je muj šéf, a ani ve snu by mě to nenapadlo. LOL. Tam mi řekli, že buď si teď udělám půlhodinovou pauzu a pak tu zůstanu až do devíti, nebo vydržím až do šesti a můžu jít domů. Nebesa se smilovala! Bez váhání jsem řek, že tu hodinu ještě vydržím a pak valim domů.

Ani nevím, jak jsem to přežil. Fakt jsem byl psychicky a fyzicky na absolutním dně a proklínal jsem den, kdy jsem se narodil. Já vim, že tenhle článek tak ani trochu nevyznívá a vy si v duchu říkáte: „Nojó, cucák z Prahy šáh poprvé na práci. A podívejme se na něj, na panáčka, jak ho to zdrblo, mladá pani.“

Za život už jsem si ale pěkně máknul i předtím. Ale takhle – promiňte – píčovskou a vyčerpávající práci jsem ještě nezažil. Zkuste si v kilovejch botách stát osm hodin bez jídla na místě. Pak mi sdělte svoje pocity. Přimyslete si k tomu, že jste v cudzom meste, všetko je tu cudzie, slova aj pocity, neznáte tu živáčka, rodina i kamarádi jsou předaleko a vaši kolegové v práci jsou Rusáci, Maďaři a německá dělnická třída.

To by položilo i silnější povahy, než jsem já!

Nakonec jsem se po šichtě podle mapy dostal domů a dokonce jsem vynalezl způsob, jak si tam uvařit kafe (chtělo to ale docela dost přemejšlení, nebylo to jednoduchý). Dal jsem si sprchu, kafe, napsal jsem reportáž z Tour, všem na ICQ jsem napsal, jakej jsem chudák, a aspoň trochu se mi ulevilo.

V deset hodin jsem si naordinoval večerku a šel jsem spát.

I když se na to dívám s odstupem, byl to fakt příšernej den. Nevzpomínám si, po jakým jiným vypětí jsem se kdy málem rozbrečel do telefonu. Jasně, první lásky, škola nebo politika člověka vydeptaj psychicky. Sport zas člověka dobře vydeptá fyzicky. Ale tenhleten pracovní den byl fakt úlet.

Další historky z brigády

I když jsem si dlouhý léta sliboval, že ještě dopíšu další historky z týhle brigády, už jsem se k tomu bohužel nikdy nedostal. Tak teda aspoň stručně pro knihu, nakolik si to pamatuju.

Muj zakrslej šéf směny Fernando měl v práci každé den dvanáctku (nechápu, jak to zvládal) a jednal s každým jako s kusem hadru. Jednou už jsem to nevydržel a něco mu odpovídal, ale on mě našťestí asi neslyšel. Když jsem byl na noční, vyprávěl mi jeden kolega, že jinýho zaměstnance vyhodili, protože mu ujely nervy a zeptal se toho zmrdečka: „*Hast du deine Mama in den Arsch gefickt?*“ (Radši nepřekládám.)

Za celejch šest tejdnu jsem měl noční bohužel jenom dvakrát, skoro pořád jsem dělal ranní. Noční přitom byla nejlepší. Jednak tam nebyl žádněj šéf, takže jsme si dělali každý dvě hodiny pauzu na deset minut a kupodivu jsme měli stejnej výkon jako denní směny, přestože nás nikdo nebuzeroval. A jednak člověk prostě vstal někdy v jednu odpoledne a měl celej den na to, aby něco kloudnýho udělal, což člověk neměl u odpolední, u ranní se zas člověk ale nemoh normálně vyspat.

Jinej muj šéf (podřízenej toho šéfa směny) byl týpek jménem Marcus, kterému furt hrozně záleželo na tom, jakěj odvedeme výkon. Možná za to byl placenej, ale to by museli bejt všichni, a přitom ostatním to bylo fuk – nebo aspoň tolik netlačili na pilu. Neustále mi taky říkal příjmením a mluvil se mnou jak s křovákem.

Když mi chtěl říct, že nemám ty plasty opírat o zem, tak řek něco jako: „*Paneik, nicht so machen. Dann Stein, dann krrrrrhhhh.*“ To už jsem to nevydržel a řek jsem mu: „*Müßete používat i komplikovanější věty.*“ A on na to úplně normální bavorskou němčinou: „*No ale když budu mluvit bavorsky, tak mi nebudeš rozumět.*“ No jasně, asi jsem přiletěl z Marsu, ne? A i kdybych nerozuměl tý tvý bavorštině, tak je pořád k opičí mluvě trochu daleko. Moh bys třeba mluvit aspoň napůl spisovně, kdyby ti nějakej cizinec nerozuměl, víš? ;)

Pak tam byl ještě jeden takovej šéf, to byl nějakej hodně vysokej hodnostář. A ten jezdil po fabrice na kole a pořád všechny buzeroval. Beze slov. Fakt jsem ho snad nikdy neslyšel říct ani slovo, všechny ty svoje buzerační pokyny dával najevo posunkama.

Asi na dva tejdny mě taky přesunuli z mojí normální štace na jinou linku. Tam jsem pracoval sám, vždycky ke mně přijely takový mnohem menší plasty než na

tý první lince (kde jsme čistili a lakovali obří plasty, co přijdou nad kolo kamiónu), já jsem je nasázel do zásobníků, malý chyby případně doopravil sprejem, z jinejch zásobníků jsem vzal ještě nenalakovaný a poslal je k lakování. A tak furt dokola. Sice to byla nuda jak cyp, ale aspoň mě tam nikdo nebuzeroval. Akorát jednou tenhle němej cyklistickej šéf, že nesmim poslouchat muziku. Na místě, kde se mi absolutně nemohlo nic stát, protože provoz probíhal asi metr pode mnou a byl jsem tam široko daleko sám.

Během těch šesti týdnů jsem se s našima podíval do Berchtesgadenu na Orlí hnízdo a taky na Neuschwanstein. Zajel jsem se taky podívat to Rothenburgu, pohádkovýho města, kde maj celej rok vánoční trhy a je tam nejvíc Japonců na světě – to v Neuschwansteinu teda taky. Jel jsem taky na kole do Mnichova, viz další kapitolu. Taky jsem se poprvé internetově shledal s Ivy, konkrétně v komentářích u mě na blogu. Tohle první shledání k ničemu nevedlo, ale nakonec slovo dalo slovo a po pár letech se z ní stala typografka týhle knížky.

U Rosenheimu bydlí tátovo bratranec s rodinou. Do Německa emigroval s rodičema, když mu bylo pět. Mluví pořád perfektně česky, i když samozřejmě s přízvukem. Jednou jsme se sešli všichni – tátovo bratranec, jeho manželka, děti, táta a máma (tj. tátovo strejda s tetou) – a šli jsme do pizzerie. Nepamatuju si přesně, kolik byl ten účet, ale dejme tomu, že třeba 97,50 €. A strejda to dorovnal na stovku. Číšník, kterej se nám celej večer vůbec nevěnoval, protože obskakoval nějakýho VIP hosta, ztropil neskutečnou scénku. Vzal ten účet do ruky a teatrálně se na něj koukal a vykřikoval: „Kolik že? No tak to děkuju velice, pane!“

V Německu zavíraj krámy v osm večer ve všední den, v neděli maj zavřeno a v sobotu maj otevřeno jenom půl dne. Je to spolková regulace, která se postupem času myslim uvolňuje, takže to už možná neplatí – v sobotu už je snad dovoleno mít otevřeno celej den. Ale zkrátka se mi v pátek večer přihodilo to, že mi došel hajzlpapír a praskla mi žárovka. Večer už nebylo kam to jít koupit, v sobotu jsem jel do Rothenburgu, a i když jsem se odpoledne vrátil, už se to koupit nedalo. A v neděli jsem sice sehnal na benzince hajzlpapír, ale žárovku ne. A tak jsem díky skvělý táničkovský regulaci musel vydržet celej víkend potmě. A to děkuju.

Myslím, že to byl poslední víkend, kdy na tom kampusu, kde jsem bydlel, promítali film *Keinohrhasen* jako open air promítání. Celkem jsem tam chtěl jít, ale myslím, že to zrovna byli naši na návštěvě, nebo už nevím, proč jsem tam nakonec

nešel. Dal jsem si ale předsevzetí, že se na ten film podívám. To bylo v roce 2008. Předsevzetí jsem splnil o plnejch pět let pozděj, ale zato se mi ten film docela líbil. Kdyby vás to zajímalo, česky se jmenuje *Zajíček bez oušek*.

No a taky mi čmajzli kolo. Nezamykal jsem ho, ale dával jsem ho na stojan na kampusu, kde těch kol bylo vedle asi sto. Jak je možný, že ho tam někdo našel? A proč někdo ukrad kolo, na kterým bylo víc nákladů na opravení než užitku? Výsledkem pro mě bylo akorát to, že jsem musel chodit do práce přes celý město 50 minut pěšky. Na ranní nic moc. :-/

All in all to byla fakt hodně zajímavá zkušenost – čistič v lakovně. Za těch šest tejdnu jsem si i po odečtení nákladů vydělal myslim 50 tisíc čistýho, ani jsem pak nežádal o vratku daně z příjmu, na což jsem měl jakožto český rezident právo. Za půl vejplaty jsem si u Zweirad Stadler v Regensburgu koupil silniční kolo, který mi skvěle slouží dodnes. A hned první den po brigádě jsem s propíchanějma pučeřema nastoupil na triatlon, na kterým jsem samozřejmě totálně pohořel.

1.5 *Mnichov 08*

Hlavní město piva

Ve středu jsem se při šichtě dozvěděl, že v pátek se nemaká. Tak jsem vymyslel, že pojedu do Mnichova. Vlákem. Jenže ve čtvrtek mě u čištění plastů napadla geniální myšlenka dojet do Mnichova na kole.

Ve čtvrtek v noci jsem se zoufale snažil zarezervovat nějaký hostel na páteční a sobotní noc. Ukázalo se, že takhle na poslední chvíli to moc nejde :-/. Nakonec jsem si musel zarezervovat pokoj pro 40 lidí a říkal jsem si, že to bude úlet.

Pátek

Ráno jsem vypil kafe, snědl dva krajíce chleba s marmeládou, naházal věci do báglu a vyrazil. Nejdřív do Timecraftu pro prachy, foršus před vejplatou. Dali mi bez ptaní stovku, přitom já chtěl dvě!

A pak už jsem si to štrádoval na Mnichov.

Debilní! Debilní značení cyklostezek!! Já si snad za vejplatu koupim džíp(iesku). V nechutným vedru, s nechutným nákladem na zádech a s nechutnou nervozitou z toho, že to nestihnu a mojí postel prodaj někomu jinýmu (a já nebudu mít kde spát) jsem se hnal do Mnichova. Z oficiální cesty jsem sjel snad miliónkrát, ale pak jsem se na ní vždycky zase napojil. Jo a ještě byl protivítr, krucifix.

V Ottendorfu (jmenuje se to jinak, ale je to něco s Ottem, nějakéj Öttingen nebo taknějak – jo, tak nakonec je to Ottobrunn) jsem všeho už měl plný zuby a chtěl jsem nasednout na S-Bahn. Jenže tam už měli všichni Feierabend (v pátek ve dvě) a já neměl ani tušení, co si koupit za jízdenku. Nedalo se svítit, musel jsem pokračovat na kole.

Debilní! Debilní značení!! Najednou přestaly být cedulky Mnichov a místo toho tam bylo Tutzing, Haar a další sprostý názvy. Jak mám asi do háje vědět, kde je nějakéj Tutzing? To tam nemůžou dát cedulku Stadtmitte nebo tak něco? Kurwa! Tak jsem musel přece jenom nasednout na S-Bahn. V tomhle městě (Neubiberg) naštěstí už byla nějaká milá paní, co mi všechno poradila. A tak jsem S-Bahnem dojel až na hlavní nádraží do Mnichova. Že prej je upe nejvíc v centru, povídala.

Ale nemyslete si. Tohle není S-Bahn jako v Berlíně, kde to jezdí jak namydlený blesk. Tohle je spíš Slow-Bahn než Stadtschnellbahn. Navíc jsme skoro celou dobu jeli v tunelu, jak kdyby to bylo metro. Příště se půjdu projet S-Bahnem do Berlína, tam ví, jak na to. :)

Na nádraží jsem si koupil mapu za tři ojra a zjistil jsem, že můj hostel je pár kroků ocaď. Samý dost nepořádný pronárody na těch ulicích. Uvnitř hotelu už to naštěstí vypadalo líp. Tak jsem se ubytoval, kolo zamknul na dvoře a šel jsem obhlédnout situaci.

Nejdřív sprcha – funguje. Pak internet – fungoval, už nefunguje. A pak město, vid'. Šel jsem za nosem přímo k Frauenkirche. Cestou jsem potkal McDonalda. Některý McDonaldi v Německu mají i oddíl McCafé, tak jsem si v něm dal velký presso a dort. (Opět jako s Regiojetem: Dneska už je to známá věc i u nás. Tenkrát to byla novinka v Německu. Než to přišlo k nám, museli jsme si chvíli počkat.)

No ty vole! Toho kafe bylo míň, než kolik je absinthu v jednom paňákoví. Jsem se šel ujistit, jestli to je fakt velký presso. Prej fakt. To mě umrtvilo.²⁰ Takže presso u McDonalda v Německu už nikdy nebrat. Dort byl vynikající.

Procházím se takhle městem a učím se fotit se svým novým foťákem (několik věcí mě na něm štve, ale jinak je dobře), když najednou z ničeho nic začal absolutní slejvák. Stejně jako večer před tím, než jsem odjel do Němec.

20 Pozn. editorky: Haha, za tenhle údiv tě budou coffee náckové nesnášet. #justsaying

Musel jsem zalézt do hospody Pschorr. Dal jsem si radlera a polívku s játrovým knedlíkem (fakt byl jeden). Podle tehdejších zápisků byl číšník debil a měli tam draho, ale ani jedno si nepamatuju, tak to snad nebylo tak hrozný.

Když přestalo pršet, udělal jsem ještě pár rozmazanejch fotek a potom šel do hostelu, kde jsem se asi hodinu marně snažil rozchodit wifi. Dělal jsem to tak důmyslně, že jsem si smazal profil pro wifi doma v Sokolově. :-/ To jsem měl na notebooku totiž takovou debilní aplikaci na správu wi-fi sítí. Aplikace od IBM. Kdo někdy nějakou používal, ví, že aplikace od Microsoftu jsou oproti tomu dar z nebes.

Abych udělal nějakou příjemnou tečku: Cyklostezka je pěkná, řeka Mangfall, která podél ní vede je taky pěkná. Hostel je čistší než Generator London (což se čekalo). Mnichov je hodně pěkný město, který ve mně zanechalo velmi dobrou dojem.

Uvidíme, co přinese zejtrék. První pořádný den v Mnichově. Musím někde najít net, když mě hostel zradil.

Sobota

Na net jsem po celej zbytek pobytu už kašlal (a na notebook taky). Večer jsem nemoh usnout. Mohla za to hlavně tlupa asi pěti Španělek po sezóně, která se chovala spíš jak parta pavianů. Byl jsem líněj vylézt z postele (protože bych se musel oblíct), tak jsem na ně volal „*Leiser, bitte.*“ a „*Quiet, please.*“ Nic nepomohlo. Asi jsem měl volat „*Silencio.*“ Ale možná to byly Italky.

Pak se k tomu přidali i nějaký Britové a já nemoh usnout. Španělky odešly, pak zas přišly a bylo to úplně to samý. Mně se ven moc nechtělo, protože asi do deseti nebo možná i dýl přšelo. Nakonec jsem usnul a vzbudil se ráno na snídani.

K snídani bylo kafe, čaj a tousty s marmeládou. Musím říct, že přestože v Generatoru nedoplňovala tousty tak pěkná blondýna, snídaň tam byla výrazně lepší. Tam bylo snad sto druhů cornflaků, tousty, džus, čaj, asi i kafe a další spousta věcí. Nestih jsem to ani všechno vyzkoušet. A byla k tomu puštěná BBC.

Teď jsem si vzpomněl, že při příchodu na pokoj jsem někoho pozdravil *Hallo* (to jako německy) a on mi odpověděl *Hello* (anglicky). Vůbec se tady moc nezdravilo. Asi se Australani holt zdraví, tak proto se celej Generator zdravil.

Na snídani jsem viděl reklamu na prohlídku Dachau, na kterou se vyráží v 10:15 (nebo tak nějak) od Mariina sloupu. Za třináct ojro pro studenty, v ceně je započítána doprava. Říkal jsem si, že to je dobrý nápad, a rozhod se tam jít. Všechno jsem našel a když mě kasírovali v temném zákoutí (na náměstí se prej nesmí prodávat

vstupenky), tak po mně chtěli 15. Tak povídám, že na letáku stálo 13. Říkali, že to prej je jiná parta. Ale zajímavý, že vyrazí ve stejnej čas ze stejného místa.

Když se mě holka v kroji ptala, v jaký řeči tu prohlídku chci, tak jsem bez váhání řekl Deutsch. Jenže ouha, ono je to jenom anglicky a španělsky. Poniváč španělsky neumím ni slovo (tehdy jsem neuměl, v pozdějších kapitolách knihy sledujte pokrok), byla pro mě angličtina jasná volba.

Nakonec nás ve skupině bylo asi 35, z čehož minimálně 30 lidí byli Američani. Těch je v Mnichově úplná spousta, snad víc než Němců. Nejlepší byly dvě Američanky, který vypadaly jako Japonky (nebo prostě Asiátky). Byly z LA a cestovaly po Evropě. Byly legrační tím, jak byly normální. Když potkáte Japonku, tak dělá divný gesta, divně se chová a má příšernej přízvuk. Tyhle dvě byly prostě normální Američanky s japonským obličejem a vypadalo to hrozně vtipně.²¹

Ještě se hrozně divily, že průvodce odhalil, že jsou z Kalifornie, přestože nepoužily výraz *dude* a podle svých slov neřekly nic, z čeho by to šlo poznat.

Prohlídka Dachau, kam jsme jeli S-Bahnem, trvala asi tři hodiny a byla fakt zajímavá. Náš průvodce ze Severní Karolíny byl skvělej. A Reichstagu říkal /rajčšták/. Takže až budete v Mnichově, doporučuju výlet do Dachau! Lepší než autobus do Lidic. #fukafór

Po prohlídce Dachau je možno jít se stejnou partou na Beer Challenge. Jde o jakousi cestu po pivovarech zakončenou v Hofbräuhausu (v době Oktoberfestu končí samozřejmě na Oktoberfestu), v ceně vstupného jsou dvě piva.

Na to jsem se jim vyprd. Vzal jsem mapu a zjišťoval kam jet. Nakonec jsem vymyslel tři místa: Englischer Garten, Olympiapark a Nymphenburg. Nejdřív jsem se vydal do Anglický zahrady. Jenže centrum města bylo úplně ucpaný turistama, tak jsem odjel do nějaký boční uličky a naprosto jsem se vychýlil z trasy, což jsem zjistil, až když mi bylo divný, že Isar neměl být tak daleko. Pohlédl jsem do mapy, uviděl jsem, že jsem sice daleko od Anglický zahrady, ale nedaleko od řeky Isar, která Anglickou zahradou protéká.

21 Na týhle větě jde krásně poznat, že když člověk cestuje a víc toho pozná, některý věci mu pak připadaj tak samozřejmý, že nechápe, jak moh dřív žít. Když jsem si teď ve vznikající knize čet tuhle zapsanou větu, tak mi dělalo potíže uvěřit, že jsem to moh myslet vážně. Domestikovanějch Asiatek je totiž v Evropě i Americe tolik, že se dneska asi málokdo (jenom vesnickej balík jako já tenkrát) může něčemu takovému divit. A co je vůbec nejlepší, „asijsky“ se nechovaj mnohdy ani Asiátky v Asii, jak jsem poznal na pozdějších cestách.

Tak jsem si řekl, že budu mít pěknou projížďku podél Isaru. Houby s voctem! V Mnichově zrovna probíhal nějaký Brückenfest a musel jsem se motat mezi lidma. Pak jsem radši odbočil do vedlejší uličky.

Anglická zahrada je fakt pěkná. A fakt anglická. Přejde mi, jako kdyby to byl okopírovaný Hyde Park (a taky asi je). Bohužel se tam nedalo koupat. Bylo docela horko, takže bych býval ocenil, kdyby to šlo.

Poté jsem se vydal do Olympiaparku, kde je Olympiaberg. Hergot, to je tak prudkej kopec s tak úzkou a točitou stezkou, že jsem málem spadnul z kola, když jsem tu jednu zatáčku nevybral. :) Ale je tam nádherně.. Přišla tam taky nějaká parta cvoků (patrně nějaká křesťanská sekta) a zpívala na louce.

Pak jsem se vydal na Nymphenburg. Cesta vedla podél nějakýho potoka, takže jsem se nemoh ztratit jako obvykle. Hrad nymf, kterej je ve skutečnosti zámek, je taky nádherný. Hlavně ta příroda kolem. Škoda, že už jsem neměl moc chuti a času na obrovské zámecké park. Jo, taky jsem měl hlad.

Celkem v pohodě jsem dojel do hostelu, osprchoval se a pelášil do Hofbräuhausu. Na plakátku slibovali piva v tuplácích, chlápky v lederhosen a holky v dírdlech,²² co roznášej ty tupláky na táčech. Co vám budu povídat, ani jedno není pravda. Tak jsem si dal tmavej Weizen a Leberkäse s bramborovým salátem a polívku. Zaplatil jsem asi 11 eur.

Cestou zpátky ve tmě jsem se zase (!) nějak ztratil. Nějak mě zmátlo, že jsem Frauenkirche viděl úplně jinde, než jsem čekal. Asi jsem měl halucinace nebo co. Ale aspoň jsem na jednom přechodu zažil vtipnou situaci. Německý přechody vypadaj jinak než naše. Žádná zebrá, jenom přerušovaná čára na každé straně a jinak černá silnice. A vedle toho byl červený pruh pro cyklostezku. Asi dvacet turistů šlo po cyklostezce a na správném přechodu (kterej je asi třikrát širší) jsme byli asi tři. :)

Nevím, jak to v Hofbräuhausu udělali, ale měl jsem z toho jednoho piva docela naváto (to by mohlo vysvětlovat ty halucinace). Naposled pamatuju, že mě jedno pivo takhle opilo na školním vejletě ve druháku na gymplu po děsně dlouhým vejletu v parnu. Ta únava asi dělá svoje. V baru v hostelu mě ještě čekal welcome drink zdarma. Pro mě to tedy byl spíš goodbye drink. Moh jsem si na to dát buď malý pivo, nebo jakýhokoliv panáka. Dal jsem si malý pivo a šel jsem spát.

22 Takovej ten vykozený kraj.

A připomněl jsem si základní pravidlo pobývání v hostelu: do postele musí člověk přijít úplně vyřízenej. Tak vyřízenej, že nebude vnímat ani řev Španělek a okamžitě usne spánkem (s Pánkem) spravedlivých.

Neděle

V neděli jsem se nasnídal, naházal věci do báglu a po Rosenheimer StraÙe odjel do Rosenheimu. Tentokrát v naprosté pohodě a bez bloudění. 8-) JeÙtè jsem se stih vykoupat v Mangfallu.

1.6 Jak se zdraví

Ono se řekne pozdravit, ale je to pěkná věda.

V Bavorsku a Rakousku se cizím lidem říká při pozdravu *GrüÙ Gott* (kde g se vyslovuje jako /k/). Jinde, třeba v Berlíně, se říká *Guten Tag*. (V Bavorsku se to neříká, fakt.)

Cizím lidem můžete říct i *Hallo*. Někteří možná budou dotčeni, jak je to zdravíte, ale já tak říkal i učitelům a nikdo se nikdá neohradil. Na gymplu jsme se s klukama zdravili *Dere*, popř. *Dere, Alter*, s holkama *Hi*. Slovo *Dere* ale znaj jenom Bavoráci.

Někdy se taky říká *GrüÙ dich/Sie* apod. Odtud také švýcarský pozdrav *Grüezi*. V jiných částech se používají různé místní pozdravy jako např. *Moin, Moin* ve Frísku.

S kolegama v práci se zdravíme *Servus*, to asi že *Hi* letí jenom mezi mladou krví. Nevim proč, ale ženská *Servus* nikdy neřekne (aspoň těch pár, co je v naší fabrice, to nikdy neřeklo). Takže jim se říká *Hallo* a *Tschüss*, popř. *Ciao*. *Servus* jako jediné slovo jest možno použít při vítání i loučení.

Ráno se neříká ani jedno z výÙe uvedeného. Ráno se říká *Morgen*. Po noční (de facto na samém konci dne) říct *dobré ráno*, to chce cvik. :)

Věci jsou ale jeÙtè komplikovanější. Při pauze na jídlo (na začátku, uprostřed i na konci) se říká *Mahlzeit* (doslovně přeloženo čas k jídlu). Ale nejenom to! *Mahlzeit* se říká i v době zhruba od půl dvanácté do jedné, přestože se nikdo zrovna nechystá jíst.

Jak už bylo řečeno, na odchodu se říká *Tschüss*, *Ciao* nebo *Servus*. Pokud chcete být velmi formální, řeknete *Wiederschau'n* nebo dokonce celé *Auf Wiedersehen*. (Do telefonu ovšem *Auf Wiederhören*.) Jako pozdrav při loučení se taky používá *Bis xxx*, kde xxx je časový údaj, kdy se znovu uvidíte. Můžete to být *Bis Morgen*, *Bis gleich*, *Bis bald*, *Bis nächste Woche* atd. Švýcaři potom říkaj zparchantělou verzi francouzského

adieu, totiž *ade*, čteme /ádé/. Věříte, že někdy mi trvá pár sekund vymyslet, co že to zrovna mám říct? :)

1.7 Berlín 2007

Neděle – cesta

„Co budem dělat o prázdninách?“ – „Co já vim?“ – „Moje ségra bude měsíc v Berlíně.“
– „Tak jedem do Berlína, tam je pěkně.“

Tak jsme jeli. Já a Milan (autor obálky) a bydleli jsme u Milanovo ségry.

Cestu jsme plánovali důmyslně tak, aby ničemu nepřekážela. Ani sledování Tour de France, ani triatlonům. A tak jsme se rozhodli, že vyrazíme v neděli 29. července ve 23:55 z Florence se Student Agency.

Zarezervoval jsem si lístek, mailem mi přišla odpověď, že je to všechno oukej, tak jsem se hodil totálně do pohody. Do pohody se hodila ale i SA, takže když jsem chtěl lístek zaplatit, tak mi mladík na pokladně řek, že tuhle rezervaci má Martinec Milan a že si můžu leda trhnout nohou. Dělán si srandu. Příjemnej chlapík za pultem se to snažil všelijak dohledat a napravit, takže mi nakonec vystavil novou rezervaci.

Mezitím si u něj nějaká dáma radši zaplatila normální jízdenku, a když jsem říkal, že návod na rezervaci tý otevřený je přece na druhý straně jízdenky, dostalo se mi nečekaně upřímné odpovědi: *„Já jsem úplně blbá.“*

Měli jsme úplně perfektně promyšlený, že pojedeme posledním autobusem SA v neděli z Varů do Prahy. Byl to dokonalej plán, kterej měl ale jednu mouchu. Když jsme si chtěli rezervovat jízdenku, zjistilo se, že posledních pár volných míst je v 16:00. To nepřipadalo v úvahu, protože jsem musel na chodovoplanský triatlon. Okrem toho jsem chtěl vidět poslední etapu TdF, něco o ní rychle hodit na bikeri.cz a nechtěl jsem bejt celej den v Praze s velkým báglem jak blbec. Zachránil nás táta, protože nás odvez autem.

Metrem jsme se dostali na Florenc, kde už jsme napjatě očekávali žluťákův příjezd. Najednou byly na tom Florenci (pro mě je to ten Florenc, trhněte si) tři autobusy, ale podle mojí rychlé rekognoskace nejel žádný do Berlína. Po chvíli blbého čumění vyrazil slepouš Milan na podrobnější průzkum a zjistilo se, že to,

co se tváří, že jede do Hamburku a Brém, jede taky do Berlína. Takže jsme mohli do Berlína a nemuseli jsme do Brém jako brémští městští muzikanti.²³

Nastoupili jsme do autobusu a samozřejmě, zrovna na mym místě musí sedět nějaký cyp. Tak mu říkám: „*Tady asi sedíme my.*“ On na to něco mumlal, tak jsem řekl: „*Hier sitzen wir wahrscheinlich.*“ Zase něco mumlal, tak jsem zvolil poslední záchranu: „*These places are ours.*“ Tomu naštěstí rozuměl. Ale proč si nebyl schopen na svojí jízdence přečíst číslo svého sedadla ani potom, co jsem mu to dvakrát řekl, to nepochopím. Šel se ptát stevardky.

Na dobrou noc nám bohužel pustili nějakou seagalovinu, takže jsem si radši čet noviny a pak se neúspěšně snažil usnout. Zklamalo mě, že na žádném kanálu nehrálo Listen To Your Heart po celou dobu cesty, jak tomu bývá zvykem. (To je taková retrozpomínka. V jedny době hráli ve Student Agency na cestě KV–Praha na jednom kanále Listen To Your Heart pořád dokola. Čert ví proč.)

Nakonec, tak kolem půl čtvrtý ráno, se mi přece jen podařilo dostat se do jakýsi mezifáze mezi spaním a bděním. Najednou jsem otevřel oko, koukám ven a ono to tam vypadá zatraceně jako dálnice před Berlínem. Koukám, koukám a my zme fakt před Berlínem! Až mi srdce zaplesalo.

U Funkturmu už na nás čekala Frau Dipl. Ing. Sestra. Za 25 ojro jsme si koupili tejdenní permici na MHD. MHD v Berlíně je mnohem složitější než v Praze. V Berlíně jezdí metro (aka U-Bahn), autobus, tramvaj, S-Bahn a kromě toho ještě taky vlaky, taxíky, velotaxíky a fat-tire bajky. My jsme využívali jenom U-Bahn a S-Bahn. S-Bahn jest vlak (nikoliv tramvaj).

Pondělí – Alexandrovo místo

Kolem šestý jsme dorazili na pokoj, Milan začal být rozmazlován, dostal nejlepší postel a pak jsme zachrápali. V devět jsme byli násilím vzbuzeni a vykopnuti do víru velkoměsta. Milan chtěl jít pěšky (!) na Alexanderplatz, který byl později překřtěn na Alexandrovo místo. Tak jsme teda šli pěšky. Naštěstí už první den pochopil, co to vymyslel za blbost, a pro příští dny se tohoto nápadu vzdal a všude jsme se hezky vozili.

23 Brémští (městští) muzikanti jsou jedna z pohádek bratří Grimmů. Osel utekl svému majiteli, protože ten už se ho chtěl zbavit, a zamířil do Brém, kde se chtěl stát muzikantem. Cestou potkal psa, kočku a kohouta se stejným osudem a záměrem. Do Brém sice zvířátka nikdy nedošla, ale abyste věděli proč, budete si muset pohádku přečíst.

Na Alexandrovo místě jsem ještě nikdy nebyl. Aspoň o tom nevím. A ono ani není o co stát. Stojí tam Rotes Rathaus a stojí tam věž. Nevěřte legendám, že nahore v Telecafé je draho. Zmrzka tam stojí 5 €, kafe 4 €. Ale možná se tam platí vstup, to nevím tak přesně. Zato vstup do té věže, to se panečku prohnete – 8,50 €! Říkám vám, že to za to nestojí. To radši jděte na Siegessäule, kde je vstup třetinovej, nebo do Reichstagu, kam je vstup zadarmiko, a uvidíte úplně to samý, neb Berlín je placatej jak židovský nohy. Díky tomu se v něm taky nedá vůbec orientovat. Ze Siegessäule a Reichstagu navíc vidíte tu televizní věž. :)

Pak jsme prošli kolem Humboldtovo Uni, ruský ambasády a já nevím čeho všeho ještě až k Braniborskéj bráně. Odtamtud se nedá jít jinam než k Reichstagu, a to kolem stánku s nápísem „Wurst :)“ (jo, i s tím smajlíkem). Do budovy Říšského sněmu se ale stála dlouhá fronta, tak jsme se na něj vyprdlí. Já už jsem tam stejně byl dvakrát.

Šli jsme k ruskýmu památníku a pak zas zpátky na Alexandrovo místo, protože jsme měli jít se sestrou na Fernsehturm (to je ta televizní věž). Přímo pod věží jsme si dali Döner. Hned jsem předved šoumenský číslo, protože jsem se dostal na řadu a nějak jsem nevěděl co říct. Prostě jsem koukal na prodavače a mlčel jsem. Než jsem ze sebe vysoukal, co chci, vyrostla palma. Byl jsem totiž tak zvyklej, že o svým německym projevu nemusim vůbec přemejšlet (jako v češtině), že jsem si vůbec nijak nerozmejšlel, co řeknu. Člověk často začne nějakějma obecnějma frázema a pak se teprve rozmyslí, co chce ve skutečnosti říct. Ale já vůbec nevěděl, jak mám začít právě. Moje němčina trochu orezla. Další dny už mi to šlo přece jenom líp.

Po shlédnutí z věže jsme odjeli zase do hotelu. Bydleli jsme v Pankowě. Milan hned upozornil na to, že se to jmenuje po mně. Já věděl už dlouho, že ve východním Berlíně je taková městská část, ale nikdy mě nenapadlo, že se to jmenuje jako já. Ale to bylo samozřejmě to první, co napadlo Milana, když ten název uviděl. Takže Milan vlastně objevil, že se to jmenuje po mně. 8-)

Scénář byl pak každěj den stejnej. Supermarket, přílezn na hotel, žrádlo, sprcha, telka, zhasnutí, vyprávění příběhů o černý ruce a další historky, záchvaty smíchu, usnutí, spánek, vstávání. Jo, ještě jsem zapomněl na Stammtisch. Stammtisch je Tisch (tedy stůl) pro Stammgäste (tedy štamgasty). No a tohle byl Stammtsich studentů jazyků, kolegů Milanovo sestry. A tam jsme poznali celkem tři lidi, všechno to byly holky.

První byla pěkná Japonka, která se všemu úplně suprově divila, ale neuměla moc německy. Anglicky uměla dobře, ale blbě mi rozuměla, tak jsem na ní pak začal mluvit jak na retarda, jenže později se ukázalo, že bydlela sedm let v Emeryce a že mi nerozumí z důvodu obrovitánského hluku v lokále. Strašně se divila, když jsem jí řekl, že in da Czech Republic v zimě zamrzaj rybníci a že na nich pak hrajem hokej.

Další dvě byly Švýcarka, která uměla jenom francouzsky, a Španělka. Švýcarka se učila německy v Berlíně namísto v Bernu proto, že prej Švýcaři mluví německy jak chachaři a Němci jim nerozumí. Myslim, že zaprvé to není tak horký a že zadruhé bydlí i ve Švýcarsku lidi, co umí mluvit hochdeutsch (to bych skoro řekl, že to v zásadě umí všichni němečtí Švýcaři). Ze Španělky z Madridu, fanyanky Realu, jsem tahal moudra o výslovnosti slov Valencia a Mallorca. Bylo mi sděleno, že prvé se čte Balensia, přičemž „s“ se vyslovuje jako když si šlapete na jazyk, a že druhé se čte Majorka, nikoliv Maljorka, i když by se to tak číst mělo, a čte se to tak z důvodu toho, že na Mallorce maj nějaký svoje super trouper nářečí, ve kterým se to píše Mayorca. V tom aby se Juan Carlos vyznal!

Taky jsem se dozvěděl, že Tiergarten není zoo, že zoo je Zoologischer Garten, což je hned vedle Tiergarten. A k tomu, aby se to nepletlo, ještě existuje Tierpark, což je zoo pro východní Berlín.

Úterý – Zoologischer Garten

Tak jsme se druhý den vypravili do Zoologischer Garten na Knuta²⁴ a další přiblblá zvířátka. A že těch přiblblých tam mají fakt hodně. Třeba myš, co žije v noci a skáče jako klokan. Nebo zajíce, co žije v noci a skáče jako klokan. Nebo prase, co se drbe nohou na noze, žije jenom v noci a asi to vůbec není prase, ale to si už nepamatuju. Ptáky s fousama, s plochým zobákem. Prase se třema klama, i když má mít správně čtyři. Mláďatovskou zoo, kde pobíhají úplně splašený kůzlata, a když se kozy nepohodnou při lízání kostky soli, dají si hlavičku a jdou lízat dál. Hroší mláďata, co se perou, až krvácejí. Vlky, co bydlejí s medvědami a choděj pořád za sebou. Mungo, co běhá jak splašeněj. Nějakýho vlkovo kámoše, co neví, kam zahrabat maso. Papouchy líný lítat. Tučňáky, co stojej jak sochy. A další a další tvory.

24 Knut, slavný lední medvěd, kterýho se vlastní matka zřekla.

V tý zoo je asi milión zajímavějších zvierat a všetci ľudia sú u Knuta. Dneska už to ani není rozkošný mláďaťko, ale normálny ledný medveď, čo sa váli na šutráku. Fakt bomba.

Extra si musíte zaplatiť vstup do akvária, kam to stojí rovnako ako do zoo. Keď reklamní poutač hovorí: „*Sie werden staunen (Budete žasovať),*“ tak tomu veríte. To se ani nedá popsať. To se prostě musí vidět. Z múren jde ale fakt strach.

Jednu věc přece jenom popsať musím. Je tam elektrický úhoř, o kterém se dozvíte, že to vlastně vůbec není úhoř, a kterému měřej, kolik vysílá elektriky, a ukazují to. A co si myslíte, že taková mrcha udělá? Když ho začnu natáčet, tak vyplave na hladinu a dopřává si výpadek elektrického proudu, takže jsem natočil velký kulový.

Milan mi asi stokrát (možná iji vícekrát, protože o tom pak mluvil ještě celej tejdenn) řekl, že ho uklidňuje, jak se tam ty ryby vznášej. Takže mu asi budu muset koupit akvářko.

Taky jsme došli k tomu, že psi jsou chudáci, protože mají za nejlepší kámoše lidi. Že to je jako kdyby lidi měli za nejlepší kámoše rejnoky. Jak jsem tam ale viděl ty rejnoky, tak to by vůbec nebylo špatný. Navíc rejnok je učitel v mořské škole a vozí Nema.

V akváriu jsou taky pavouci, kudlanky, hadi, ropuchy, kanál s kajmanama, co skáču placáky do vody, a další hnušy. Když jsme se vocamcaď vypořádali, ocitli jsme se u fontány. Přišel ke mně nějaký sexan, vrazil mi beže slova do ruky foťák a se svojí holkou vlez na fontánu. Zapojil jsem veškerou svojí empatii, a pochopil jsem, že chce vyfotit. Tak jsem mu udělal dvě fotky.

Hned u výlezu ze zoo je rozbořený kostel Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche. Byl rozbouřený během druhý světový a dneska tam stojí jenom jeho torzo, proto se to taky jmenuje Gedächtniskirche, tj. pamětní kostel. Wikipedia praví, že: „*V kostele se nachází kříž, který byl vytvořen z hřebíků nalezených v troskách britské Coventryské katedrály. Britská katedrála byla naopak zničena náletem 14. listopadu 1940.*“

Ze zoo jsme se vrátili totálně vyčerpaný až někdy před sedmou. Byl to nejdelší berlínskej den.

Středa – Siegessäule

Ve středu ani nevím, co jsme šli dělat. Počkat, už vim! Šli jsme na Siegessäule. Výhled je tam fakt pěkný, ale vevnitř je to hnusný. Ze Siegessäule jsme spatřili Bellevue, kde jsem ještě nikdy nebyl. Tak jsme šli. Bydlí tam předsident. Vedle je pěkná černá budova, kde má úřad. Samotný zámek Bellevue se mi líbil. Potom jsme se rozhodli dojet na Charlottenburg. Jmenuje se to hrad, ve skutečnosti je to ale hnusný zámek. Tak jsme šli zase rychle zpátky na Kurfürstendamm, což se zkracuje na Ku'damm [kchûdam] a Milan to přezdíval na Kundamm. Je to největší a nejdražší berlínská ulice. Je na ní taky KaDeWe (Kaufhaus des Westens) – to má být největší obchodák v Berlíně, ale Milan to se mnou nechtěl hledat. :-/ Aspoň jsme si vybrali, co si koupíme za auto. Bude to Bentley, co stojí necelých 206 tisíc eur.

Taky jsme si prohlédli Potsdamer Platz (Postupimské náměstí), překřtěn na Postupimovo místo. Pokud nevíte, co to Postupimské náměstí je, určitě ho znáte z fotek kohokoliv, kdo byl v Berlíně. Snad každé se fotí mezi betonovejma kvádryma na místním židovským památníku. Je to působivý a fotogenický místo.²⁵

Čtvrtek – Berliner Mauer

Kdo se chce informovat o historii Berlínský zdi, jezdí do Bernauerstraße. V této ulici se totiž nachází památník. A proč tady? No protože tady stál zdi v cestě kostel, a tak byl tento rudými kolchozníky sestřelen. Prostě prasárna par excellence. Milan (kdybyste měli pocit, že všechno vymyslel on, tak je to skoro pravda ;)) vymyslel, že ještě pojedem na East Side Gallery, kde je zdi ale pořádný kus. A celá je pomalovaná různými pěknými i hnusnými obrazama. Mně osobně se nejvíc líbily obrázky emigrantů, byly fakt vtipný. Třeba jak jede chlapík pod závorou, ta mu trhá střechu, a východoberlínský celník mu s jeho pasem v ruce povídá: „Nu, das gäääd nüscht.“ („No, to nejde,“ v berlínském dialektu).

Nakonec jsme jeli na Checkpoint Charlie, což byl dřív hraniční přechod přímo uprostřed Berlína. Nevyměňovali se tu ale agenti, ti se vyměňovali na mostě v Postupimi.

Pak jsme ještě šli na další kousek zdi a tam byl jeden prodáváč prospektů, kterému víc vynášelo vrácení cizích flašek než prodávání prospektů. Byl to správný pošuk. :)

²⁵ [http://cs.wikipedia.org/wiki/Židovský_památník_\(Berlín\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Židovský_památník_(Berlín))

Ráno, když Milan svačil a já jenom okouněl, ke mně přišel bezďák a říká: „*Ihr sprecht scho Deutsch.*“ Zavrtěl jsem hlavou, čímž jsem jednoznačně prokázal, že jsem mu nerozuměl. :) Pak to zkoušel anglicky. Taky jsem vrtěl hlavou. Pak si na mym triatlonovym triku přečet *Praha* a nutil mi svoje buřty.

Kromě toho se vám v Německu stane, že na vás budou dotírat muslimky (ženy v hidžábu), co uměj německy mnohem líp než vy, ale budou vám tvrdit, že maj tisíc dětí, že zrovna přijely, že potřebujou pomoc (= peníze) a že jim máte dát šanci. Tůdle nůdle, vás znám už z Amberka. Taky budou malý cikánský děti hrát na harmoniku a žebrat. Jednou do metra přistoupili dva chlápci, svlíkli nástroje a já jsem řekl: „*A jéje!*“ Myslel jsem si, že budou zas žebrat. A oni řekli: „*Musikkontrolle. Keine Angst.*“ A zahráli nádhernou písničku. Myslel jsem, že trénujou na nějaký představení. Pak ale přece jenom vytáhli kelímky a kasírovali.

Zpátky do dění. V hotelu jsem perfektně načasovanou otázkou docílil toho, že Milan ještě neusnul, a rozhodli jsme se, že se pujdem podívat na noční Berlín, protože je nádhernej. Z metra jsme vylezli u český ambasády, která má pěkněj barák a nízkěj plot. Britská a americká ambasáda jsou střežený policajtama a ulice před nima je uzavřená.

V noci je pěkně osvětlená Braniborská brána i Reichstag, tomu navíc svítí kopule. I ve dne krásný dům Bahn Tower, sídlo společnosti Deutsche Bahn, dostává v noci další přidanou hodnotu. U Reichstagu jsme byli o půl hodiny pozdě, pouštěli do desíti. Tak zase až jindy.

Pokud by to někdo nevěděl, tak Reichstag je ten domeček, co nechal zapálit Hitler, svedl to na komunisty a všechny je pak pozatýkal. Na konci století ho opravili, udělali mu skleněnou kopuli a přesunuli do něj Bundestag, kterej do té doby sídlil v Bonnu. Jak říkal muj učitel na německym gymplu: „*Der Bundestag tagt im Reichstag.*“

Pátek – Hohenschönhausen

Na pátek jsme neměli nic v plánu, takže jsem rozhodl, že půjdeme do Hohenschönhausen do vězení Stasi.²⁶ Už jsem tam byl. Je to tam dobrý, ceny nízký. Co víc si přát. Akorát je to daleko od nejbližšího metra i S-Bahnu. Mně se tam líbilo snad víc než minule. Taky ten průvodce na mě líp zapůsobil, i když měl kadenci asi 1000 slov za minutu, ale rozuměl jsem mu překvapivě dobře.

Byl tam vězněn šest týdnů a nikdy nebyl v Gummizelle (gumou polstrovaná temná samotka), takže měl docela štěstí. Jeho výklad byl hodně zajímavý. Nevím, co si z té dvouhodinové prohlídky odnesl Milan, protože asi moc nerozuměl, ale pro mě byla skvělá.

Průvodce taky říkal známej vtíp:

- *Soudruhu, jak to, že jsi nebyl na poslední schůzi KSČ?*

- *Kdybych věděl, že je poslední, přišel bych s celou rodinou.*

Jinak to ale bylo docela neveselé. Na konci jsme průvodci slíbili, že vždy za všech okolností budeme lidé (a ne dobytci). A měl na nás prosbu – máme všem doporučit, aby se do toho vězení šli podívat. To činím s radostí. Jděte tam. Všichni. Prohlídky jsou i anglicky. V pondělí je vstup zdarma. V jiné dny za tři eura, pro studenty za 1,50 €.

Když jsme tady byli tenkrát s německým gymplem, celá naše výprava byla otřesená tím, že (hlavní?) doktor toho vězení zodpovědný za psychoteror má dneska soukromou psychiatrickou praxi v Berlíně. Hm, u nás má zase kariéerní StBák 19 % hlasů ve volbách. :-/ Mimochodem, pokud někdo z vás neviděl *Životy těch druhých*, tak rozhodně doporučuju. Moc dobrý film.

Pak jsme šli ještě na večeri na pizzu, kde jsme dostali pizzu mnohem větší než talíř a kde obsluhovala milá mladá Italka.

Jelikož jsme v hotelu bydleli jako ilegálové na pokojí Milanovo ségry a jelikož jsme každé večer byli dost hlučný, přišla na nás nakonec kontrola. Někdo zaklepal na dveře, já s Milanem jsme okamžitě skočili do koupelny, kde jsme se schovali.

A kontrola povídá: „*Můžeme se podívat do koupelny?*“ A Milanovo ségra na to: „*Tam*

²⁶ Pro porevoluční děti: Stasi byla německá tajná služba. Tedy to, co se u nás jmenovalo StB a dneska se to jmenuje BIS. V Americe se to jmenuje CIA nebo NSA, v Rusku se to jmenovalo KGB a dneska FSB, v Izraeli Mossad. Ve východním Německu se to jmenovalo Stasi (Staatssicherhiet, doslova Státní bezpečnost). Některý z těchto organizací se aspoň snažej tvářit trochu lidumilně, Stasi se nesnažila ani trochu.

je teď muj brácha, přijel do Berlína, tak se šel umejt.“ A oni na to, že OK, dál nic nevyšetřovali a při odjezdu ještě donesli flašku šampusu jako výraz vděku za šestinedělní ubytování.

Sobota – cesta

To bylo to poslední, co jsme v Berlíně podnikli. Autobus SA přijel o 70 minut pozdě. Ale dali nám to předem vědět v SMSce, jsou to kádři. Nicméně čekat v jednu v noci na hodinový zpoždění není zrovna moje *das Hobby*. Místo večerníčku nám pustili film Sluneční stát. Bože! To byla kokotina na n+1. Nikdo na to nikdy nekoukejte. Je to absolutní vocasovina. Pro velký úspěch nám to pak pustili i cestou z Prahy do KV. :)

Závěrem říkám, že Berlín je pěkný, čistý město a o zábavu v něm není nouze. Moc rád se tam zase vrátím. Jako turista už znám poměrně dobře západní Berlín, ale neznám východní Berlín a nevím, jak se tam doopravdy žije. Ještě jsem stále neokusil mnoho berlínských věcí. Byl to super výlet. A tak je to správně a tak to má být!

KAPITOLA 2

RAKOUSKO – Vídeň

Země magorů, jak se vyjádřil náš tehdejší sluníčkový ministr zahraničí. Ale taky země materiálně i kulturně bohatá, hornatá, hned za humny a s výbornými možnostmi pro letní i zimní dovolenou. Země s iracionálním odporem k jaderné energii a domov spousty českých emigrantů – stačí jedna desetiminutová procházka po Vídni a napočítáte tolik českých příjmení, že vám až bude přecházet zrak.

Sacherův dort je jednoznačná záležitost, ale neobjednávejte si k němu vídeňskou kávu – nic takového ve Vídni neznají. Mají tam spoustu druhů kafe, ale žádnému se neříká vídeňské. Sladoučkými specialitami jsou taky Germknödel a Kaiserschmarren,¹ které fakt bodnou, zejména u vyčerpávajícího alpského lyžování. A k pití si dejte Almdudler.

Zajímavostí je, že v některých dialektech lze nalézt poměrně hodně slov, která má místní němčina shodné s češtinou, jiná jsou přímo přejatá z češtiny. A tak ve Vídni narazíme na *Kübel* (kýbl, spisovně německy Eimer); maturita není Abitur, nýbrž *Matura*; rybíz není *Johannisbeere*, nýbrž *Ribisel*; povídkové taštičky jsou *Powidltatschkerl* atd. V některých částech Rakouska se prý nesrozumitelnému vyjádření říká „böhmisch sprechen“, tedy „mluvit česky“. Obdobně jako my jsme měli Němce za němé anebo Řekové měli za to, že Barbaři říkají pouze bar-bar-bar...

Od jedné Rakušanky v Čechách jsem se dozvěděl, že v jejím dialektu se dokonce zapomenout řekne *verbudeln* (zabudnout) a *auf Lepschi gehen* je hrát si na něco lepšího, než co doopravdy jste.

Když máme s Rakušany tolik společného, včetně genofondu, je otázkou, kdo pak jsou vlastně ti magoři...

¹ Germknödel je obří knedlík naplněný mákem a políty pudinkem. Kaiserschmarren, doslova císařův nesmysl a česky údajně trhanec, je natrhaná palačinka a podává se buď s jablečnou kaší (v podstatě jablečnou přesnídávkou) nebo se švestkovými povídky. Já si pošmáknu na obou variantách.

2.1 Předamerický pobyt ve Vídni

28.–30. června 2011

Jak známo, letošní léto mám strávit v Jüesej. Opět jsem si objednal lety z Vídně s tím, že tentokrát mi teda návštěva Vídně už musí vyjít. Z minulé knihy víte, jak mi posledně stejný nápad nevyšel.

Semestr mě zaměstnával až do poslední chvíle, takže jsem neměl moc času ani chuti hledat ve Vídni ubytování. Když jsem pak poslal žádosti o couchsurfing, dostal jsem několik odpovědí typu „hrozně ráda bych tě ubytovala, ale mám zkoušky / nejsem ve Vídni / něco takového“.

Pomalu jsem se s návštěvou Vídně začínal loučit a spřádal jsem různé nouzový plány. V pondělí jsem šel na prohlídku bytu, a když jsem se z ní vrátil, všiml jsem si, že nakonec jedna couchsurferka souhlasila s tím, že mě na dvě noci ubytuje.

A začal shon...

Musel jsem si zabalit, koupit nověj mobil (protože starej je na reklamaci) a zkrátka zařídit docela dost věcí na to, že mi autobus jel už druhej den ve 12:30. Mj. jsem si v tom shonu zapomněl sbalit věci na holení, takže jsem si je musel koupit ve Vídni znova (už asi podvacátý).

Dobrá věc se podařila, nastoupil jsem do autobusu Brno–Viedeň a pokoušel se číst, co mi rozkázal předseda Mach. :)

V Brně byla 15minutová přestávka, kterou jsem využil na to, abych se v KFC zbavil skoro všech českých mincí. Do Vídně na Praterstern jsme dorazili někdy v půl šestý. Se svojí hostitelkou jsem se měl setkat v osm na stanici Schottentor.

Na stanici Praterstern (aspoň na tom vchodu, kde jsem byl já) ovšem není nikde žádněj přehlednej plánek, takže jsem nemoh najít, kam mám jet. Moje androidí aplikace hlásila, že ve Vídni žádná taková stanice není. No kurwa! Hostitelka mi zakázala, abych jí psal smsky, takže jsem jí musel zavolat.

Ukázalo se, že v androidí aplikaci je překlep, takže proto jsem tu stanici nemoh najít. Zabít do hlavy.

Dojel jsem do stanice (nejdřív jsem jí přešel :)) a uvelebil se v parku Sigmunda Freuda. Pak mě to přestalo bavit, šel jsem si koupit pití a prošel se po okolí, kde jsem mimochodem objevil ředitelství OPECu (takový divný šašci v turbanech, co prodávaj ropu).

Před osmou jsem se přemístil do stanice a čekal jsem na lavičce, kdo si mě vyzvedne. Přišla sympatická holka a týpek – podle vzhledu matfyzák. První dojem nelhal, týpek byl student matematiky z Litvy a taky šel na couchsurfing. Dojeli jsme do stanice Gasometer, shodili bágly a vyměřšleli, co dál.

Ulice i stanice tady ve Vídni maj fakt špekovní názvy. U mě osobně vyhrála stanice Schlachthausgasse (něco jako Jateční ulička) a ulice Stock-im-Eisen-Platz². Metro tady jezdí strašně pomalu, to se snad ani nedá nazvat metrem.

Večer jsme zašli do nějaký biokavárny, kde jsem si dal nebio-pivo. Trochu drahý na muj vkus (3,30 €), ale co se dalo dělat, viď.

Litevec Albertas hned druhej den ráno pokračoval ve svym tripu, shodou okolností na Slovinsko, odkud pocházela naše hostitelka. Byl jsem rád, že zmiznul, protože byl celkem matfyzáckej a celkem otravněj. Komentoval úplně všechno.

Anka, moje hostitelka, se mě pak ujala a celkem dost dlouho mě provázela po hlavních atrakcích z Vídně. Pak se musela jít učit básničky na zkoušku z ruštiny. :) Takže jsem zamířil na Schönbrunn. Asi jsem o něm měl zkreslený představy, protože je fakt schön, aneb schee, jak říkáme my Bavoráci. 8-)

Slunce tam pražilo jak blázen. Myslel jsem, že v tom hicu ani nedondu k zámku...

Pak jsem se ještě prošel nad Dunajem po mostě, dal jsem si döner u Turka, koupil jsem si ty věci na holení a jel jsem zpátky. Anka bydlí jakožto studentka na koleji. A ta kolej je připojená na nákupní centrum a dovnitř se jde skrz něj. Nic takovýho jsem ještě neviděl. :)

Sice jsem měl v úmyslu ještě někam zajít třeba na pivo, ale nejdřív jsem kecal s Ankou, ta se pak zas šla šprtát básničky a já jsem padnul velmi brzo únavou. Ráno mě dovezla na nejlevnější způsob dopravy na letiště, což byl jakejsi příměstskej vlak za 3,60 €.

Tak jsme se rozloučili a mě čekala cesta do Nového světa...

2 Znamená to „Pahýl v železe“. [http://de.wikipedia.org/wiki/Stock-im-Eisen_\(Wien\)](http://de.wikipedia.org/wiki/Stock-im-Eisen_(Wien))

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.